

Voorwoord

In deze editie van onze periodiek besteden we aandacht aan een van de markantste gebouwen die in Mechelen ligt; de Oude Brouwerij.

De Oude Brouwerij is een gebouw met veel historie en een lange geschiedenis. Het is een oud gebouw waarin vanaf 1782 een brouwerij gevestigd was.

Er was nog een artikel over Het uitgaansleven en de cafe's van Mechelen ingepland maar gezien de omvang van het verhaal over de brouwerij, hebben wij ons deze keer beperkt tot maar een artikel en enkele oude kiekjes.

Het artikel over de kroegen is verplaatst naar voorjaar 2010.

We danken iedereen die het afgelopen jaar geabonneerd is geweest op onze periodiek en hopen dat u zich volgend jaar weer als lid van onze Heemkundevereniging wilt abonneren en u ook volgend jaar weer onze periodiek wilt ontvangen.

Dit kunt u doen door de bon die in deze periodiek is bijgesloten in te vullen of rechtstreeks via de Rabobank 107925672 met duidelijke vermelding van uw naam en adres .

We wensen u veel leesplezier,

De voorzitter; K.Cransveld

Groeten uit Mechelen (Z.L.)

DE BOUW VAN DE BROUWERIJ EN WAT ER DAARNA GEBEURDE

De familie Swaenen – Schwaenen – Schwanen

Ons verhaal begint in 1769 ...

Uit de geschiedenisboeken ...

James Watt krijgt in Engeland het patent toegewezen op de uitvinding van de stoommachine. Dit is de aanloop naar de industriële revolutie.

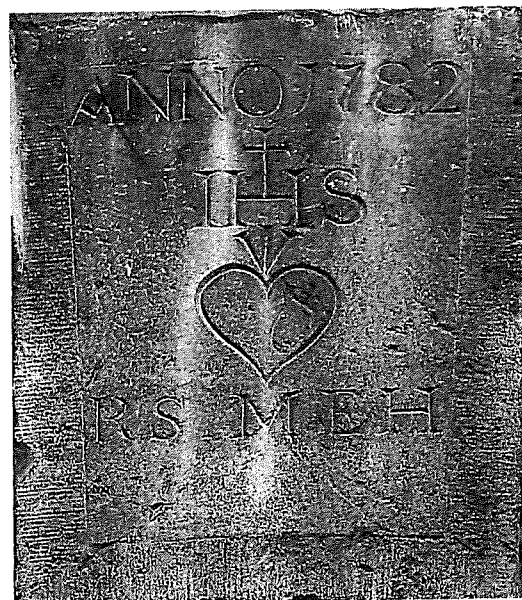
Op 15 augustus wordt op Corsica Napoleon Bonaparte geboren. Hij zal later een belangrijke rol in de Europese geschiedenis spelen.

Mechelen hoort met o.a. Wittem en Wijlre bij de Heerlijkheid Wittem waar de heren Von Plettenberg, die resideren in Münster Duitsland, de dienst uitmaken.

Bruiloft in Mechelen!

Het is bruiloft bij de familie Schwanen. Pastoor Jan Christiaan Hautermans zegent op 24 juli voor de kerk het huwelijk in tussen Reinerus Swaenen en Elisabeth Hagen.⁽¹⁾ Op zich geen wereldschokkende gebeurtenis, maar voor ons dorp toch van belang.

Want ... het echtpaar Schwanen-Hagen besluit om midden in het dorp een imposant huis te (her-?)bouwen: de tegenwoordige Oude Brouwerij.

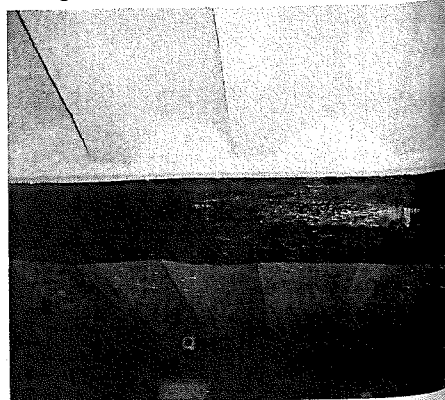
In 1782 verrijst in de gemeente Wittem, sectie C nr. 4308 het huis in al zijn glorie. Het oorspronkelijke gebouw is van baksteen.⁽²⁾

Als aandenken wordt boven de voordeur een gevelsteen ingemetseld met de initialen RSMEH die verwijzen naar de bouwers: Reinerus Schwanen en Maria Elisabeth Hagen.

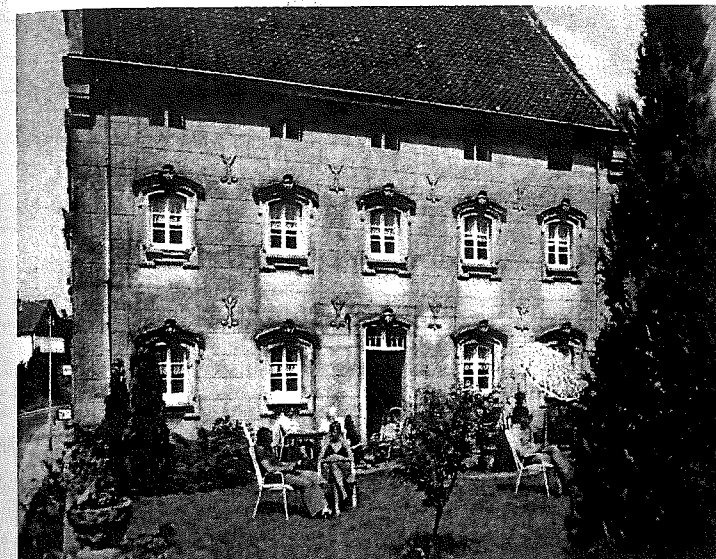
Verder zien we het monogram IHS met een kruis erboven en een hart eronder. Dat zijn de beginletters van Iesum Hominum Salvator (Jezus Redder der Mensen). Het hart en het kruis staan symbool voor de liefde van Christus; Hij is voor ons mensen aan het kruis gestorven.

In het boek *De Monumenten van Geschiedenis en Kunst; Zuid-Limburg Vaals, Wittem en Slenaken* wordt het gebouw door J.F. van Agt als volgt beschreven:

Voormalig brouwerijcomplex met twee grote dwars staande gebouwen met zadeldaken aan weerskanten van een binnenplaats. Het westelijke gebouw (nr. 53) heeft vensters met segmentboogomlijstingen van Naamse steen en een ingangsomlijsting in dezelfde trant met op de sluitsteen ANNO 1782 / IHS / RSMEH; met een kruis boven het IHS-teken en een hart eronder; deur uit dezelfde tijd. Cementbepleistering met ornamentwerk bij vensters, XIXc. Binnen zitten nog moerbalkzolderingen met troggewelfjes. Gebouw aan de oostkant (nr. 51), XIX.

Dan slaat het noodlot toe. Reinier Swaenen sr. overlijdt op 22 december 1782.⁽¹⁾ Hij heeft niet lang kunnen genieten van zijn huis; het is de vraag of er hij überhaupt in gewoond heeft. Zijn vrouw, die in verwachting is, blijft achter met 7 kinderen; de jongste zoon, Joannes Reinerus Swaenen jr., wordt gedoopt op 23 juni 1783 te Mechelen.⁽³⁾

We mogen met zekerheid aannemen dat Reinier Schwanen het huis gebouwd heeft met de bedoeling er een brouwerij in te huisvesten.⁽⁴⁾ In zijn huwelijksakte wordt vermeld dat hij landbouwer van beroep is. In 1782 voert hij echter een proces als bierbrouwer i.v.m. de kwaliteit van het brouwwater.⁽²⁰⁾

Dit is de eerste schriftelijke aanwijzing dat er in het pand een brouwerij gevestigd is!

In het register van patentplichtigen (register voor belastingplichtigen) van het kanton Wittem staat vermeld dat de weduwe van Renier Schwanen in het jaar V (1796 – 1797) het patent krijgt als bierbrouwster en in de jaren VI en VII (1797 – 1799) als brandewijnstookster.⁽¹⁰⁾ De weduwe Elisabeth Schwanen-Hagen, overlijdt op 19 mei 1811.⁽¹¹⁾

Ze heeft wel nog het gelukkige moment mogen meemaken dat een van haar kinderen, Joannes Josephus Swaenen, in 1800 tot priester wordt gewijd. Van een van de vertrekken in de huidige Oude Brouwerij wordt nog verteld dat deze priester Swaenen zich daar schuil gehouden heeft.

Dat kan geweest zijn tijdens de Franse Tijd. Napoleon eist van de geestelijkheid een loyaliteitsverklaring. Bij weigering krijgt men geen vergunning om als geestelijke te werken. Pas in 1803 wordt een verdrag gesloten tussen Napoleon en de Paus, waardoor de priesters weer wat meer vrijheid krijgen. Priester Swaenen heeft in feite 3 jaar bij zijn moeder "ondergedoken" gezeten.

Joannes Josephus Swaenen, zoon van Reinier Swaenen en Elisabeth Haegen, wordt gedoopt op 01-09-1776 te Mechelen. Getuigen zijn Joannes Josephus Haegen en Catharina Kerris.

Hij wordt priester gewijd te Keulen in 1800. Hij is kapelaan te Mechelen van 1803 tot 1811. Hij wordt pastoor te Epen op 28-06-1811. Hij overlijdt op 14-08-1841.

Uit: Maasgouw 1924 en uit: Historische en Heemkundige Studies in en rond het Geuldal 1998.

't Verborgenis⁽⁸⁾ of de Geheime Kamer⁽¹⁹⁾

Een foto van bovengenoemde kamer hebben we niet gemaakt; het zou dan immers geen GEHEIME kamer meer zijn!

Bovendien is het geen interessante foto, omdat het een rechthoekig 'hok' tussen twee muren betreft, een kleine rechthoekige ruimte die op een foto geen diepte toont.

1811-1832 Kadasterkaart Wittem Sectie C blad 3 en 5

Plaatselijke benaming	Nummer der percelen	Eigenaren en vruchtgebruikers				Soort eigendom	Belastbaar inkomen van perceel
Hurpesch	1734	Schwanen	Jan	Kuiper	Hurpesch	Weiland en bouwland	17,34
Hurpesch	1742	Schwanen	Jan	Kuiper	Hurpesch	Huis, schapweide, tuin	
Mechelen dorp	4306, 4307, 4308	Schwanen	Reinier	Brouwer	Mechelen	Boomgaard, huis en gebouw, brouwerij, tuin	36
Woversdel	3534	Claessens	Michiel	Molenaar	Mechelen	Hakhout	0,72
In de Wegen	3791, 3792	Claessens	Michiel	Molenaar	Mechelen	Weiland en moeras	13,46 0,03

We schrijven het jaar 1812 ...

Napoleon aan de macht ...

De Franse tijd in Nederland is de tijd van 1795 tot 1813. In 1801 wordt ons dorp definitief bij Frankrijk ingelijfd. Onder het bewind van Napoleon worden het bestuur en de rechtspraak in de door hem bezette gebieden gemoderniseerd. Er worden nieuwe maten (de meter) en gewichten (de kilo) ingevoerd. Bovendien wordt er een Burgerlijke Stand geïntroduceerd, waardoor iedereen een familienaam moet aannemen. In 1811 wordt door Napoleon de dienstplicht ingevoerd.

Joannes Reinerus Swaenen jr., inmiddels 28 jaar oud, trouwt op 5 februari 1812 in Vaals met Marie Anne Moonen.⁽⁵⁾ De bruid is geboren op Hoeve Mamelis op 14 april 1786; ze is de dochter van Henri Moonen en Anna Catharina Lanckohr. In de huwelijksakte staat dat Reinier Swaenen brasseur (brouwer) van beroep is. De akte is in de franse taal opgemaakt omdat ook Vaals hoorde bij de Franse Republiek! Reinier woont in het huis van zijn overleden ouders.

Het gezin Swaenen-Moonen krijgt 8 kinderen; 6 jongens en 2 meisjes.

Maar helaas, ook het geluk van Reinier jr. is niet van lange duur. Zijn vrouw overlijdt op 14 mei 1829 te Mechelen.⁽⁴⁾ Twee van zijn zonen zijn dienstknecht te Vijlen; de andere kinderen wonen bij hun vader en zijn nog minderjarig.

We mogen aannemen dat het moeilijke tijden zijn voor Reinier en zijn gezin. Gelukkig leert hij enkele jaren later Anna Maria Hagen uit Epen kennen en wordt op 24 september 1835 hun huwelijk ingezegend door pastoor Johannes Klausener.⁽⁴⁾

Een groot probleem

De kinderen hebben nu recht op het kinsdeel van hun overleden moeder en omdat de roerende en onroerende goederen niet zo maar te scheiden zijn, ontstaat er een probleem. In 1838 schakelt Reinier Schwanen samen met toezienend voogd Jan Mathijs Moonen, notaris Nijst van Wittem in om uit de onverdeeldheid te geraken. Deurwaarder G.C. Vanweers uit Gulpen krijgt de opdracht om de openbare verkoop van goederen bekend te maken. Ook de landerijen worden openbaar verpacht.⁽⁶⁾

"verklare ik Gerardus Christiaan Vanweers deurwaarder aangenomen bij de regtbank van eersten aanleg zitting houdende te Tongeren wonende te Gulpen en behoorlijk gepatenteerd te hebben aangeplakt ter bestemde plaats door de wet aangewezen

1. op het huis van voormelde Swaenen
2. op de kerk te Mechelen
3. op het gemeentehuis der gemeente Wittem
4. op de markt der stad Valkenberg ..."

Een selectie uit het overzicht van de 162 stuks te verkopen goederen:⁽⁶⁾

10	Een straijkaar aan Andreas Vanhautem voormeld		0,75
13	Een ledikant aan Herman Jacquemin van Mechelen		1,75
21	Een koekepan aan Gillis Hendriks van Mechelen		1,40
22	Oud ijzer aan Pieter Joseph Lintzen van Mechelen		2,15
23	Een waffelijzer aan Jan Nijssen van Mechelen		2,50
35	Een maimes (maimes?) aan voornoemden Andreas Vanhautem		3,55
36	Een zicht (zeis) aan voornoemde Joseph Vliex	1,15	1,65
37	Een zaag ingetrokken door den voogd		4,45
38	Een ketten aan voornoemde Joseph Vliex		0,15
42	Een zadel aan Mathijs Nakken van Mechelen		
45	Een bleke marmit aan Renier Swanen		0,50
49	Blekkelantarne aan Jan Mudjes van Mechelen		1,00
58	Een kopere marmit aan voornoemden Vanhautem		15,00
67	Twee tinne borden aan Pieter Lenuwants van Mechelen		2,50
73	Een strijkijzer ingetrokken door den voogd	3,00	
77	Een paard aan voornoemden Joseph Vliegen		47,00
78	Een karr aan dezelve		80,00
79	Een ploeg aan dezelve		26,00
80	Een schoffel aan Pieter Mathijs Bisschopfs van Mechelen		7,50
81	Een wanmolen aan Hendrik Radermaker van Mechelen		42,00
95	Een ledikant met bed en toebehoor ingetrokken door den voogd	68,00	
96	Een huisuur ingetrokken door den voogd	7,00	
97	Een tafel ingetrokken door den voogd	7,50	
98	Een schaal ingetrokken door den voogd	40,00	
104	Een kruykebank ingetrokken door den voogd	2,15	
			0,25
114	Twee tabben aan Willem Vink van Mechelen		8,00
157	Een dito aan voornoemden Vanhautem		4,00
158	Een kopere marmit aan dezelve		2,40
161	Twee taleuren aan voornoemde Vanhautem	0,55	
162	Een tob ingetrokken door den voogd		
	Totaal der ingetrokken voorwerpen	332,05	
	Totaal der verkochte voorwerpen		631,90

(Wie een marmit heeft gekocht, heeft een kookpot gekocht; er zijn vertinde en koperen potten.)

Nog is Reinier Schwanen niet uit de problemen. Want ... "Dat willende uit de onverdeeldheid geraken en aangezien voormelde goederen onverdeelbaar zijn, zij de regtbank verzoeken hen vertoonders te autoriseren om hierna vermelde goederen in het openbaar te verkopen".

Op 18 november 1841 vindt de verkoop plaats van de onroerende goederen:

1. Een huis met Brouwerij benevens alle er in zich bevindende gereedschappen, moesthof, met de huisweide en branderij genaamd aan de Baag te gezegd Mechelen, groot zeven en veertig roeden zes en veertig ellen beschreven in het kadaster der gemeente Wittem sectie C artikel 856 achthonderd zes en vijftig, numero 4306, 4307, 4308 vierduizend driehonderd zes, vierduizend driehonderd zeven en vierduizend driehonderd acht, hierbij zijn niet begrepen de stallingen gelegen bij de voormelde gebouwen linkerhands inkomende dewelke den eigendom zijn van voornoemden Renier Schwanen en voor dewelke hij zijnen ingang zal moeten maken aan de zijde van de Baag. Voormelde goederen zijn toegewezen en verbleven aan den heer Michel Claessens meester molenaar in huwelijk met Anna Maria Milles woonende te gezegd Mechelen tegenwoordig en in koop aannemende voor de somme van drieduizend vijfhonderd vijftig guldens Nederlands boven de voorbepaalde kosten en heeft na voorlezing geteekend
M. Claessens
2. Een stuk land genaamd in de Woversdel ... toegewezen en verbleven aan Stephanus Steenebusch hoefsmid, voor de somme van honderd vijf en negentig guldens vijf en zeventig cents ... heeft na voorlezing verklaard schrijvens en teekenen onkundig te wezen.
3. Een stuk land gelegen in het Brebrigsveld boven Kosberg ... toegewezen en verbleven aan de heer Jan Mathijs Noppen papierfabrikant in huwelijk met mezzfrouw Maria Catharina Muller woonende te gezegd Mechelen tegenwoordig en in koop aannemende voor de somme van zes en veertig guldens.
4. Een stuk land gelegen aan den Peus aan den Wahlwillerberg ... toegewezen en verbleven aan denzelfden Jan Mathijs Noppen voor de somme van vijf en veertig gulden negentig cents.
5. Een stuk land gelegen aan den Biesweg ... toegewezen en verbleven aan denzelfden Jan Mathijs Noppen voor de somme van tachtig guldens vijftig cents.
6. Eenen Bosch gelegen op Catharina Dreesschen ... toegewezen en verbleven aan denzelfden Jan Mathijs Noppen voor de somme drie gulden vijftien cents.
7. Eenen Bosch gelegen op den Hermersberg ... toegewezen en verbleven aan denzelfden Jan Mathijs Noppen voor de somme van vijf gulden twee en zestig en eenen halven cents. ... en heeft na voorlezing geteekend
J.M. Noppen

(Jan Mathijs Noppen was bedrijfsleider in de papiermolens van Mechelen: de Bovenste en de Onderste Molen.)

Uit: Notariële akte d.d. 18-11-1841 door notaris Nijst te Wittem

Het grote huis rechts wordt dus verkocht aan Michel Claessens, terwijl de rechter tegelijkertijd bepaalt dat Renier Schwanen in de gebouwen links mag blijven wonen.

Dit betekent dat sinds 18 november 1841 het erf verdeeld is in een linker gedeelte en een rechter gedeelte.

De tweede echtgenote van Renier, Anna Maria Haagen, overlijdt op 27 juni 1849. Renier zelf overlijdt op 4 augustus 1856, 73 jaar oud.
Deel van Kadasterkaart uit circa 1840

We zien de Dorpstraat en een deel van de Kommerstraat.

Ook de Baag zien we van boven naar beneden op de kaart.

De huizen zijn grijs ingekleurd.

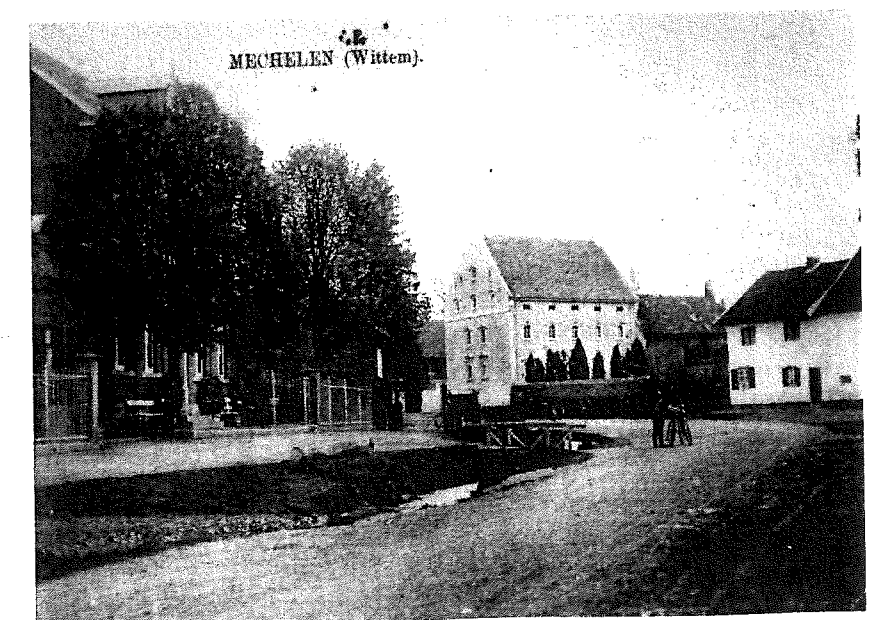
Beneden rechts zien we de huizen van Schwanen en Claessens in de Dorpstraat.

De volgende nummers horen bij de volgende eigenaren:
4302, Beucken Gilles Joseph
4305, Hochs Gilles
4308, Schwanen Renier
4313, Schatten Johanna Maria

Wat opvalt is dat de panden met kadasternummer 4307 en 4308 (beneden rechts) nog niet verbonden zijn door een dwarsbouw.

Blijft de vraag:
Wanneer is dit gebeurd?
En wie heeft de gebouwen met elkaar verbonden?

Tussen 1840 en 1940 is er veel veranderd. (alleen de huizen en percelen die sindsdien qua grootte ongewijzigd zijn gebleven, hebben kennelijk dezelfde nummers behouden).

Bij de foto:
Rechts van de brouwerij zien we de muur van de grote tuin.
Het witte huis met de schoorsteen is van Meentz (nu café De Paardestal).

De familie Claessens

We schrijven het jaar 1841 ...

Uit de geschiedenisboeken ...

Nadat België afgescheiden is van Nederland komt Nederlands Limburg in 1839 weer terug bij Nederland. In 1840 wordt Willem II koning van Nederland.

"Michel Claessens, meester molenaar, in huwelijk met Anna Maria Milles woonende te gezegd Mechelen, koopt een huis met Brouwerij benevens alle er in zich bevindende gereedschappen, moesthof, met de huisweide en branderij genaamd aan de Baag te gezegd Mechelen."⁽⁶⁾

Michel Claessens, geboren te Stockhem België op 14 maart 1799 is zoon van Johannes Claessens en Catharina Salden.

Michel trouwt op 23 april 1825 met Johanna Maria Milles. Zijn vrouw is van Mechelen. Is dat de reden waarom hij in Mechelen komt wonen? Of werkte Michel al in Mechelen en heeft hij op die manier Johanna leren kennen?! Bekend is, dat hij een broer heeft die timmerman is in Gulpen.

Michel is in 1838 meester molenaar op de Bovenste Molen in Mechelen.⁽⁷⁾ Hij woont met zijn gezin in het grote huis rechts.

In het gezin Claessens-Milles wordt op 8 januari 1834 een zoon geboren die Johannes Mathias wordt genoemd; als beroep van de vader wordt molenaar vermeld.

Op 24 april 1862 trouwt Johannes Mathias Claessen, van beroep molenaar, met Maria Louise Josephine Schijns.

Zij is dochter van Johan Gerard Schijns en Maria Anna Vaessen en geboren te Epen circa 1838.

(Familie van haar nl. de firma Schijns, zal later het huis kopen.)

Johannes Renier Brouwer Mechelen	id	id
	856	boorg: boorg:
	id	huus & brou
Claessens Michel Molenaar Mechelen	158	huus en brouwerij boorg:
	id	

Tot nog toe is geen enkel document gevonden waaruit blijkt dat vader of zoon Claessens brouwer zijn geweest. Aangenomen moet worden dat Claessens wel de brouwerij heeft gekocht, en dat waarschijnlijk Renier Schwanen de brouwerij verder heeft geleid. Ook mogelijk is dat in deze periode de brouwerij buiten bedrijf is geweest.

Bij de dood van Maria Claessens-Milles op 10 november 1864 wordt in de Memorie van Successie (akte die voor de belastingen wordt opgemaakt als er sprake is van bezittingen) nergens melding gemaakt van een brouwerij als bezit.

De familie Lintzen

We gaan een stapje terug in de tijd naar het jaar 1809 ...

Terwijl in Mechelen volop plannen worden gemaakt om de kerk te verbouwen en uit te breiden trouwt op 29 november 1809 Pieter Joseph Lintzen met Jeanne Marie Brauers uit Vijlen. Pieter is geboren op 28 maart 1787 te Charneux België als zoon van Guillaume Lintzen en Anne Marie Noteborn.

Het paar woont op Schweiberg en is, naar we aannemen, tamelijk welgesteld. Pieter Joseph neemt in 1837 ook deel aan het koningschieten van de schutterij en ... hij schiet de vogel af!

Op de foto de koningsplaat uit 1837 als bewijs dat hij **Konig is van Mechelen**.

Met dank aan schutterij St. Sebastianus voor het beschikbaar stellen van de foto.

Pieter Joseph heeft grootse plannen, want in 1843 vraagt

"... Pieter Joseph Lintzen, wonende te Mechelen gemeente Wittem, toestemming om een watergraanmolen te mogen oprichten op de rivier de Geul te Epen. Deze molen zou komen te liggen op een plaats 400 el beneden de fabrieksmolen van mevrouw Kannengiesser (de Volmolen).

Het is niet uitgesloten dat de vol- en spinmolen daarbij in het achterwater van de nieuw te bouwen graanmolen zal komen te liggen. Dit betekent dat bij opstuwing van de Geul ten behoeve van de molen van Lintzen de afvoer van water achter de volmolen zal worden belemmerd. ..."

Uit: Molen-informatie, bulletin van de Molenstichting Limburg, 1978

Pieter Lintzen is, naar het schijnt, een eigengereid man. Er volgen nogal wat schermutselingen met de eigenaar van de Volmolen omdat Lintzen o.a. de sluiswerken van zijn molen (nu de Wingbergmolen) hoger heeft gelegd. De molen wordt ook weer verkocht, want in 1860 is een zekere Van de Weyer eigenaar.

In het gezin Lintzen-Brauers worden 5 kinderen geboren. Drie jongens: Jan Willem, Jan Hubert, geboren 11 juli 1818, en Jan Hendrik en twee meisjes: Maria Gertrudis en Anna Maria.⁽¹⁾

Met de levensgeschiedenis van **Jan Hubert Lintzen** vervolgen wij ons verhaal ... Zijn voorletters vinden we terug in het grote ijzeren hekwerk dat toegang geeft tot de binnenplaats van de Oude Brouwerij.

We schrijven het jaar 1845 ...

In de analen van de schutterij lezen we ...

In Mechelen schiet Johann Andreas Vliegen voor de derde keer de vogel af en wordt daarmee keizer van schutterij Sint Sebastianus.

In Mechelen is het feest; daar is het bruiloft bij de familie Lintzen.

Jan Hubert Lintzen en Johanna Maria Vaassen, geboren op 31 oktober 1823 te Vaals, trouwen op 18 juni voor de kerk.⁽¹⁾

Op zich geen wereldschokkende gebeurtenis, maar voor ons dorp en ver daarbuiten, toch van belang.

Want ... het is deze Jan Hubert Lintzen die de stamvader wordt van belangrijke, invloedrijke Lintzen-kinderen. Ook hijzelf is een vooraanstaand inwoner van ons dorp. Hij bezit een brouwerij annex branderij met winkel. Hij is een tijdje gemeenteraadslid want

"... De ondergeteekende verklaard bij dezen, het afschrift van het proces verbaal der eerste stemming van den voorzitter den Heer Gilles Joseph Vliex ontvangen te hebben en geeft tevens bij dezen kennis, dat hij zijn benoeming als lid van den Gemeenten Raad van Wittem aanneemt. Mechelen den 4 september 1851 J.H. Lintzen".⁽¹⁵⁾

In het gezin Lintzen-Vaassen worden 12 kinderen geboren:

1. **Peter Joseph Hubertus Franciscus Lintzen, roepnaam Jozef**, geboren circa 1847, overleden op 05-03-1891 te Mechelen, 44 jaar oud, aannemer te Mechelen.
2. **Johanna Maria Hubertina Lintzen, roepnaam Johanna**, geboren 06-12-1848 te Mechelen-Wittem, overleden op 26-12-1912 in het ziekenhuis te Aken, begraven te Vaals. Gehuwd op 27-01-1874 te Wittem met **Jacob Dionis Hubert Kremer**, geboren op 07-05-1848 te Laurensberg Duitsland, zoon van Kremer-Frings.

Zij waren eigenaar van de schuurmolen te Lemiers. Zoon Johan Hubert Kremer huwt op 13-01-1914 te Wittem met Maria Anna Josephina Leocardia Schyns, dochter van Célestin Caspar Schyns en Maria Anna Hermens; eigenaren van de "Onderste Molen" in Mechelen⁽⁸⁾.

3. **Maria Hubertina Gertrudis Lintzen, roepnaam Hubertina**, geboren circa 1850 te Wittem. Gehuwd op 23-01-1878 te Wittem met **Adam Hubert Kremer**, 21 jaar oud, geboren op 07-04-1856 te Laurensberg Duitsland, distillateur te Aken, zoon van Kremer-Frings.
4. **Hendrikus Hubertus Blasius Lintzen, roepnaam Hendrik**, geboren op 03-02-1853 te Wittem, overleden op 08-10-1930 te Schinnen. Gehuwd op 33-jarige leeftijd op 08-05-1886 te Wittem met **Marie Henriette Josephine Soxchelet (Soschelet)** geboren circa 26

februari 1861 te Aubel België, overleden 08-05-1948 te Schinnen. Toen hij trouwde was hij van beroep landbouwer.

Uit dit huwelijk o.a.:

a. **Leopold Joseph Hubertus Lintzen**, geboren 10 februari 1888 te Wittem, overleden op 46 jarige leeftijd op 6 juni 1936 te Schinnen, gehuwd met Maria Pessers. Van beroep handelsreiziger, Dorpsstraat 89 te Schinnen.

b. **Hendrik Hubert Joseph Lintzen**, geboren 06-03-1899 te Schinnen, overleden te Puth 25-04-1966, gehuwd met Maria Philips. Van beroep bierbottelaar te Schinnen.

*Bij de foto:
Brouwerij Lintzen, Dorpsstraat Schinnen.*

- c. **Jules Hubert Joseph**, geboren 11-05-1903 te Schinnen. Van beroep vertegenwoordiger ener bierbrouwerij te Lutterade gemeente Geleen.
- f. **Denis Victor Joseph Hubert**, van beroep vertegenwoordiger ener bierbrouwerij.
- g. **Paul Lintzen**. Van beroep kuiper.

Deze Paul, door Clara van Loo ook wel Paulus genoemd, komt regelmatig naar Mechelen om de biertonnen opnieuw te teren en te repareren. Later heeft de firma Lintzen daar een machine voor.

5. **Johanna Maria Hubertina Lintzen** geboren 00-05-1857, overleden op 05-05-1862 te Mechelen 5 jaar oud.
6. **Cornelia Hubertina Magdalena Lintzen, roepnaam Cornelia**, geboren circa 1858 te Wittem. Gehuwd op 27-04-1886 te Wittem met **Guillaume Joseph Baltus** 27 jaar oud, geboren op 02-06-1858 te Hombourg België. Uit dit huwelijk o.a.:
a. **Marie Thérèse Théotine Baltus**, geboren te gemeente Aubel op 20 april 1897. Overleden 10 april 1945 te Roermond; begraven 13 april 1945 te Pey. Gehuwd met Arnoldus Seegers, geboren 1902, overleden te Pey 1956.

Trees woonde en werkte bij haar oom Sjang Lintzen in Mechelen. Zij had een grote kennis van brandewijnrecepten. Ook voor de gemeenschap heeft zij veel gedaan.

7. **Hubertina Josephina Theresia Lintzen, roepnaam Theresia**, geboren circa 1860, overleden op 21-07-1931 te Roosteren. Gehuwd op 26-05-1902 te Wittem met **Jan Joseph Davin** 33 jaar oud, geboren op 02-07-1868 te Roosteren.

8. **Maria Hubertina Louisa Lintzen, roepnaam Louisa**, geboren circa 1861, overleden op 05-08-1938 te Hulsberg. Gehuwd op 27-04-1892 te Wittem met **Hubert Dionis Lodewijk Maria Hennen** 25 jaar oud, geboren op 31-12-1866 te Heerlen, overleden op 15-09-1927 te Valkenburg-Heerlen.

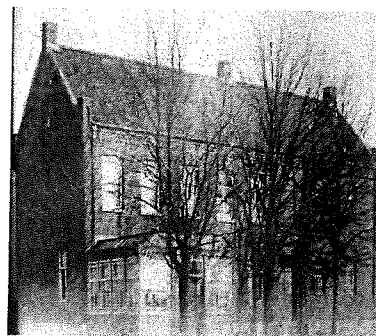
Hub Hennen was een actief persoon. Hij bezat een garagebedrijf en nam na de dood van zijn vader het grossiersbedrijf Van de Erven over. Hij was lid van de Kamer van Koophandel voor de Nederlandse Mijnstreek, afdeling Grootbedrijf. Verder was hij secretaris van de Vereniging voor Nijverheidsonderwijs van de ambachtsschool en Middelbaar Technische School te Heerlen, consul van de A.N.W.B. voor Heerlen, voorzitter van de Vereniging voor Veilig Verkeer te Heerlen, hoofdbestuurder van het Verbond van Verenigingen van Veilig Verkeer te Utrecht, secretaris van de Vereniging voor Vreemdelingen Verkeer Heerlen, oprichter en bestuurslid van de Eerste Limburgse Zweefvlieg Club, commissaris van het Limburgsch Dagblad N.V. te Heerlen, commissaris van Canton Reiss N.V. te Heerlen, commissaris van Mercurius N.V. te Heerlen, president-commissaris van Zeepfabrieken Hustinx N.V. te Maastricht en lid en bestuurslid van verschillende verenigingen. Uit: Heerlen van 1896 tot gisteren.

9. **Hubertina Gertrud Philomena Lintzen, roepnaam Philomena of Mina**, geboren 03-02-1862 te Mechelen, overleden op 21-02-1940 te Mechelen.

10. **Johan Hubert Lintzen, roepnaam Jean of Sjang**, geboren op 18-05-1864 te Mechelen, overleden op 25-01-1939 te Heerlen. Van beroep bierbrouwer te Mechelen.

11. **Anna Maria Sebastiana Lintzen, roepnaam Maria**, geboren 20 januari 1867 te Mechelen, overleden op 20 juli 1952 te Mechelen. Begraven in het familiegraf te Boxmeer. Gehuwd op 21-05-1906 te Wittem met **Joannes Wilhelmus Vencken** 44 jaar oud, geboren op 26-08-1861 te Obbicht en Papenhoven.

Het echtpaar had een brouwerij in Boxmeer: De Vijf Ringen. Brouwerij is gesloten in 1920. Na de dood van haar man woont mevrouw Vencken bij haar broer Sjang in Mechelen.

12. **Johan Hubertus Nicolaas Franciscus Lintzen** geboren op 10-10-1868 te Mechelen overleden op 26-10-1868 te Mechelen 16 dagen oud.

Foto: Brouwerij De Vijf Ringen, Stationsstraat 20, Boxmeer.

Familiefoto Lintzen

De weduwe Johanna Lintzen-Vaessen zit in het midden. Zij overlijdt in 1905; de foto moet dus vóór die tijd gemaakt zijn.

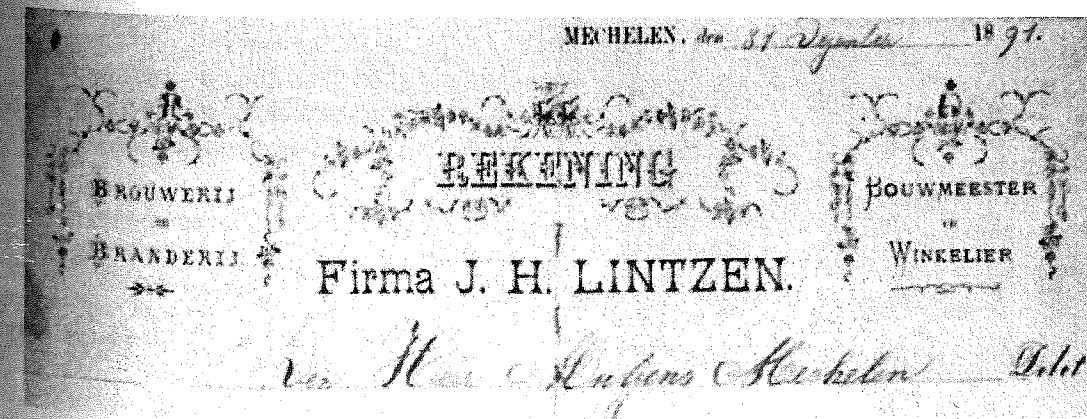
Wie weet wie er op de foto staan? Mina en Maria zijn in 1905 nog niet getrouwd. Zitten zij rechts? Wie is Sjang? Staat Trees Baltus ook op de foto?

Inmiddels zijn we in 1874 ...

Enkele belangrijke gebeurtenissen ...

In Engeland wordt Winston Churchill geboren en in Nederland wordt het Kinderwetje van Van Houten van kracht: wet met maatregelen om kinderarbeid tegen te gaan. In Mechelen bestaat de harmonie 40 jaar.

In 1874 koopt Jan Hubert Lintzen sr. het pand van Michel Claessens. Het is zeker dat Lintzen in het pand een brouwerij exploiteert. Er is een rekening bewaard gebleven uit 1891 van een levering van Lintzen aan de heer Mutjens uit Mechelen. Hieruit blijkt dat Lintzen eigenaar is van een brouwerij en branderij; van beroep is hij bouwmeester en winkelier!

Na het overlijden van Jan Hubert sr. in 1884 wordt de Memorie van Aangifte der Nalatenschap opgemaakt op 26 mei 1885.

"De ondergetekenden

1. Maria Anna Vaassen, zonder beroep, wonende te Mechelen gemeente Wittem weduwe van Jan Hubert Lintzen in hoedanigheid van moeder en wettige voogdes harer twee minderjarige kinderen
 2. Jozef Lintzen, aannemer te gezegd Mechelen,
 3. Deonis Kremer, landbouwer te nieuw Puiissen, als gehuwd met Joanna Lintzen
 4. Adam Kremer, distillateur, wonende te Aken, als gehuwd met Hubertina Lintzen
 5. Hendrik Lintzen,
 6. Cornelia Lintzen,
 7. Theresia Lintzen,
 8. Louisa Lintzen,
 9. Philomena Lintzen,
- Deze vijf laatsten allen zonder beroep wonende te gezegd Mechelen."*

De Activa bedragen fl. 23.707,29 en bestaan uit o.a. brouwerij, huizen, landerijen en weilanden.

De Passiva bedragen fl. 2.298,33 en bestaan o.a. uit nog openstaande rekeningen aan leveranciers voor geleverde winkelwaren en rekeningen van doktoren en apotheek. Hieruit blijkt dat Jan Hubert Lintzen ziek is geweest en in Aken en Vaals artsen heeft bezocht.

(foto boven: grafkruis Lintzen-Vaessen)

Een huis voor "de oude dag".

Het echtpaar Lintzen-Vaessen heeft in de Kommerstraat een huis laten bouwen voor hun oude dag (nu Commandeurstraat 12). Tot zover lopen de landerijen van Lintzen door. Het echtpaar Lintzen-Vaessen heeft echter nooit zelf in het huis gewoond.⁽²⁾

De vader van Sjang is ook bouwmeester geweest; hij heeft o.a. de zijkapellen van de kerk in Mechelen ontworpen.⁽¹⁰⁾

Als in 1910 de kerkraden in Mechelen worden voorzien van glas-in-lood ramen gemaakt door het atelier van glazenier Nicolas uit Roermond, dan schenken Sjang en Mina ook een kerkraam. "Hun" raam wordt geplaatst boven de biechtstoel bij de doopvont. We zien hoe Johannes Jezus doopt in de Jordaan.

De tekst luidt:
Geschenk van J. & Ph. Lintzen 1910

Johan Hubert jr., ook wel Sjang genoemd, neemt de leiding van het bedrijf over. Sjang Lintzen is een grote forse man. Hij zelf werkt niet; hij gaat iedere dag bij het café van Graad Hensgens een drupke drinken. Hij is daar vaste klant. Volgens Clara houdt Sjang van een glaasje. Hij bezoekt alle cafés in de Mechelen en ook in Wittem. Menigmaal moet hij bij thuiskomst de trap opgeholpen worden!

Biechten gaat hij bij de paters in Maastricht. Dan wordt de Landauer ingespannen met een zwart paard ervoor. De familie maakt ook bij andere uitstapjes gebruik van de koets.

Nadat haar man overleden is (circa 1920), komt zus Maria Vencken-Lintzen weer in haar ouderlijk huis in Mechelen wonen.

In het woonhuis rechts woont dan Sjang met zijn zussen Mina en Maria.

Veel mensen uit het dorp weten niet beter of het zijn 3 vrijgezellen. Maria wordt ook wel De Mevrouw genoemd; zij gaat iedere dag in Wittem naar de kerk en doet veel goed werk voor armen in het dorp (en daar mag Sjang niets van weten!).

Bij de foto:
Mevrouw Maria Vencken-Lintzen.
Zij is een statige dame. De halsjuwelen zijn oorspronkelijk oorbellen geweest; zij heeft daar een collier van laten maken.

En dan wordt het 1928 ...

Wat er zoal gebeurt ...

In Londen ontdekt Alexander Flemming de penicilline en in Amsterdam worden de Olympische Spelen gehouden. In Mechelen is pastoor Rutten heel actief.

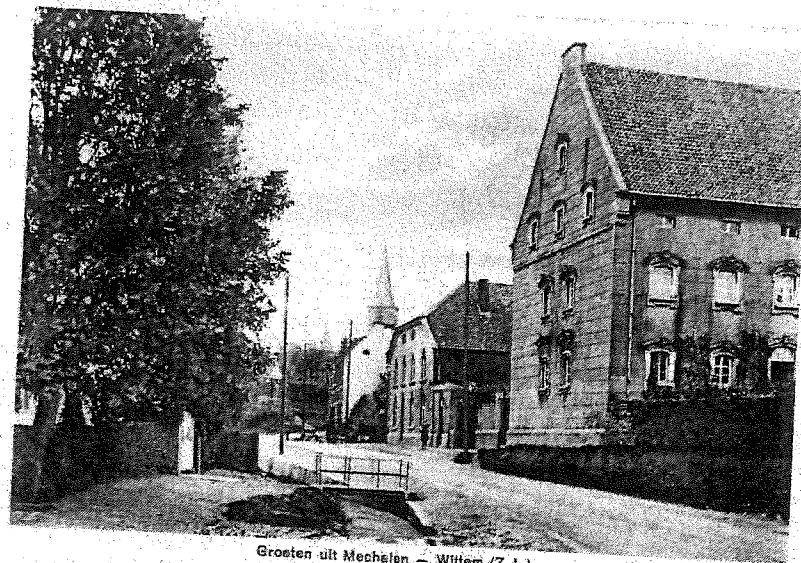
Clara van Loo, 13 jaar oud, geboren 20 oktober 1915 in Mechelen, gaat in 1928 "uit werken" bij de firma Lintzen. Haar herinneringen zijn van onschatbare waarde voor ons onderzoek naar de brouwerij. Ze weet nog heel veel en kan de verhalen met veel humor vertellen!

Haar voornaamste werk is in de winkel, maar ook als er andere karweitjes moeten worden gedaan wordt Clara er op uit gestuurd. Aan het einde van haar "loopbaan" bij Lintzen verdient ze ongeveer fl. 17,00 per maand. Een van Clara's taken is geld storten of ophalen bij de bank. In Mechelen, of de naaste omgeving, is geen bank dus gaat ze "met het geld omhangen!" per fiets naar Maastricht. Zo worden 10 cent voor de bus uitgespaard.

Bij de foto:
Clara bij de ingang van de bloementuin naast het huis. Tussen de twee vensters op de 1° verdieping is de transmissie nog te zien waarmee de mout naar de zolder werd getransporteerd.
De grote hond heet Blek en is een jachthond. Het kleine hondje is Soerie; die mocht in huis komen.

Volgens Clara moet het huis vroeger van baksteen zijn geweest. Waarschijnlijk heeft de vader van Sjang het huis meer aanzien willen geven en het – vóór 1884 – van stuckwerk voorzien; de Lintzen familie hoort immers bij de notabelen van het dorp.

Groeten uit Mechelen – Wittem (Z. L.)

De brouwerij

Historie van bier.

Bier is eeuwenlang dé volksdrank geweest. Water is vaak vervuild en melk is meestal niet veel beter. De gewoonte om voedsel met zout tegen bederf te beschermen maakt dorstig en dan kan men beter goedkoop bier drinken (dat weinig alcohol bevat) dan dure wijn! Rond 1800 komen er steeds meer bierbrouwerijen in de dorpen. Ook de manier van bier brouwen verandert (van bovengistend naar ondergistend bier); men kan pils maken!

Brouwerijen verliezen hun markt doordat er meer geïmporteerd wordt en door verdringing van 't bier door jenever, brandewijn en nieuwe dranken als: koffie, thee en cacao. Aan het eind van de 19e eeuw daalt het biergebruik verder door het succes van de drankbestrijders. De daling van het biergebruik verhindert niet dat er grote moderne brouwerijen worden opgericht.

In de 20e eeuw zien we een enorme vervlakking optreden als gevolg van de twee wereldoorlogen. Tegelijkertijd zorgt de economische recessie voor een sterke daling van de koopkracht. Het gevolg is, dat zowel het aantal soorten bier als het aantal brouwerijen sterk afneemt. Is het bierverbruik in 1900 40 liter per hoofd van de bevolking; in 1940 is het verbruik gedaald tot 14 liter. Het aantal brouwerijen neemt snel af van 350 in 1914 tot nog maar 100 in 1940. In 1945 zijn er in Nederland van de 148 brouwerijen nog maar 83 over.

(Bron: www.vakbondshistorie.nl)

In Vaals waren rond 1900 twee brouwerijen gevestigd, die respectievelijk in 1902 en in 1919 werden opgeheven: de brouwerij van P.J. Schillings, Vaalserhof en de brouwerij H.J. Vaessen, De Kroon. Wittem had ook twee brouwerijen. Naast de brouwerij van de Paters Redemptoristen in Wittem bestond in Mechelen de bierbrouwerij van J.H. Lintzen, die was opgericht in 1782 en tot 1941 heeft bestaan. Gulpen had verreweg de grootste brouwerij van de streek: de Gulpener Bierbrouwerij.
Uit: Limburgse brouwerijen en bierdrinkers Maastricht 1999, Dr. Rudolf Philips

Grondstoffen voor het brouwen van bier.

Het bier van de firma Lintzen uit Mechelen is bekend in de wijde omgeving. Het is een amberkleurig bier dat lichtzoet van smaak is. "Zo maken ze het tegenwoordig niet meer!" De receptuur komt van Jan Ramakers die bij Lintzen brouwmeester is. Vóór Ramakers was een zeker Schoenmakers brouwmeester.⁽¹⁰⁾

Water is het grootste bestanddeel van bier. Een van de eigenschappen van drinkwater welke kan verschillen in ons land, is de hardheid van het water. Deze kan, afhankelijk van de oorsprong, van plaats tot plaats variëren. Sommige brouwerijen beschikken over water uit eigen bron.

Het water krijgt de brouwerij uit het hoger gelegen bronnengebied. O.a. uit de Bouquegats, de Theunisbron en de Schaeberggrub beide in de Gonthof.⁽¹¹⁾

Er zijn op Lintzens grondgebied 5 putten; twee in de wei achter het huis; een op het terras (van het tegenwoordig restaurant) en een vlak bij het huis. In de kelder van het grote woonhuis is ook een put die wel 15 meter diep is (in 1970 nog doorgemeten).

De put bij het huis die 4 à 5 meter diep is, wordt gevoed door bronwater. Deze bron levert 1000 liter water per uur. Dit water is geen drinkwater; het is te koud er bevat geen zuurstof.

Om te brouwen wordt in de zomer het water uit de put boven in de wei gebruikt; in de winter het water uit de put in de kelder.

Mout is graan, meestal gerst, dat eerst wordt geweekt in water, waardoor het kan kiemen. Daarna wordt het gedroogd en/of geroosterd. Afhankelijk van de temperatuur waarbij het mout gedroogd is krijgt men lichtere of donkere mout.

De mout die Lintzen gebruikt, wordt ingekocht bij een firma in Herkenbosch.

Hop wordt speciaal voor de brouwindustrie verbouwd. Sommige brouwerijen hebben eigen hopvelden. Hopvelden worden bij voorkeur aangelegd in vruchtbare leemgrond met een goed waterhoudend vermogen. Het is een klimplant die een hoogte van ongeveer 10 meter bereikt.

De hop en ook de druivensuiker, die met grote klonten aan het bier wordt toegevoegd om het zoeter te maken, komen uit Herkenbosch.

Gist is de verzamelnaam voor micro-organismen waarvan biergist een bekend vertegenwoordiger is. Gist is eencellig en behoort tot de schimmels. Een vaste indeling die voor biergisten wordt gebruikt: hoge gisten, ook bovengisten genoemd en lage gisten, ook ondergisten genoemd.

De gist wordt gekocht bij de brouwerij van de paters Redemptoristen in Wittem.

Het brouwprocesHet Eesten

Door de mout te drogen stopt het kiemproces. De mout wordt uitgespreid op een luchtdoorlatende vloer. Dit kunnen tegels zijn met gaten erin waar warme lucht onderdoor wordt geblazen. Een dergelijke vloer noemt men een eestvloer.

Sjang Lintzen koopt de mout in Herkenbosch. Toch heeft een van zijn voorgangers zelf de mout gedroogd. Er zijn n.l. nog oude tegels van de eestvloer bewaard gebleven.

Het maischen

In de brouwerij wordt de mout gekneusd. De mout wordt nu in water in etappes verwarmd (maischen), waardoor het zetmeel uit de graankorrel wordt omgezet in suiker. Die suikers lossen op in het water. Het mengsel wordt gefilterd. Het resulterende vloeibare product heet wort. Het achterblijvende niet oplosbare moutafval heet draf of bostel en wordt als veevoer verhandeld.

Het kookproces

Daarna wordt het wort gekookt; tijdens het koken worden de gedroogde hobbellen of geconcentreerde stroop van de hop toegevoegd; dit zorgt voor de bittere smaak van bier, een stabiele schuimkraag en een betere conservering. Door gist toe te voegen gaat het bier gisten; de vergistbare suikers uit de mout worden omgezet in alcohol, koolzuurgas en smaakstoffen. Elke bierbrouwer heeft zijn eigen type gist.

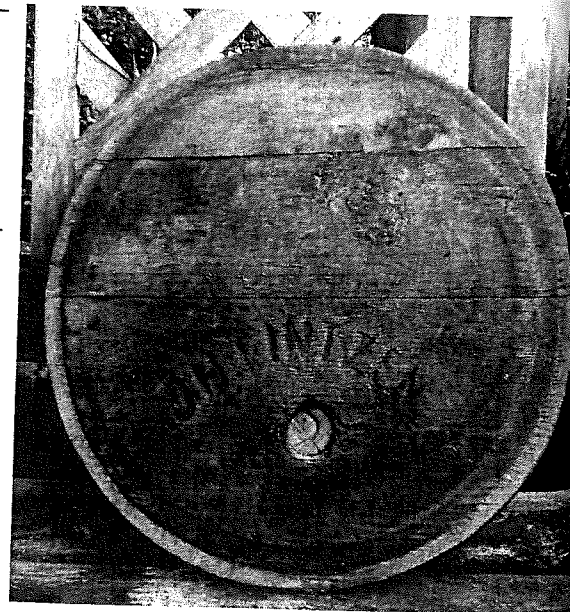
Het afvullen

Na het brouwen wordt het bier onder druk met kooldioxide in flessen gedaan. Ten slotte wordt het bier eventueel gepasteuriseerd, waardoor de gistcellen afsterven. Ofwel voegt men nog wat gist en suiker toe, waardoor men een hergisting in de fles krijgt en natuurlijk koolzuurgas ontstaat. ⁽¹²⁾

Het bier van Lintzen wordt in houten vaten en in flessen verkocht; deze worden zelf in de brouwerij afgevuld.

De maatbekers zijn van tin. Die moeten op de rechtbank in Gulpen worden geijkt. Clara van Loo meent zich te herinneren dat de rechtbank, een houten gebouw, in de buurt van de leerlooierij stond.

Ook de gewichten worden daar geijkt. Het zwaarste gewicht is 50 kilo; dat wordt door Jan Ramakers met de landauer naar Gulpen gebracht. Clara gaat met de kleine gewichtjes die in de winkel worden gebruikt.

De inrichting van de brouwerij.

In het gedeelte waar gebrouwen wordt staan 3 ronde kuipen met pompen. Om het bier te koelen, loopt bronwater uit de put bij het huis dag en nacht door de kelder – die loopt door tot aan het huis waar nu Rijwielzaak Hub Nix is - en verdwijnt dan in "de baach".

Het eindresultaat, donker bier, wordt bewaard in de kelder in grote tonnen die van de vloer tot het plafond reiken! Die tonnen worden afgedekt met houten deksels zodat er geen slakken in kunnen kruipen. Er zijn altijd slakken in de koelkelder. Die worden gevangen omdat ze goed tegen kinkhoest zouden zijn!

Slakken en kinkhoest.

Inwoners van Mechelen kwamen als het donker was de slakken in de bierkelder vangen. Daar werd dan een siroop van gemaakt die gedronken werd. Er waren verschillende huismiddeltjes; er was immers geen dokter in de buurt.

De dokter kwam 1 x per week met de auto uit Sippenaken. Hij kwam al "trötend" het dorp binnen rijden. Als je hem nodig had, kwam je gewoon de straat op en hield hem aan.

Jan Ramakers of "der breuër"

Der breuër, zoals we hem in Mechelen kennen, is geboren in Thorn op 7 oktober 1872. Hij is brouwer bij Lintzen van 1898 tot 1938 en woont in een huis in de Dorpstraat (nu Hoofdstraat 47) dat eigendom is van Lintzen. Jan Hubert Lintzen sr. heeft Ramakers naar Mechelen gehaald omdat hij al brouwer is; hij is opgeleid in Duitsland. (In Keulen was een gerenommeerde brouwmeesteropleiding.)

Zijn vrouw heet Leentje; ze hebben o.a. een dochter die later trouwt met schoolmeester Kuijpers. ⁽²⁰⁾

De familie Ramakers heeft in een gedeelte van hun huis ook café. Daar staat een groot biljart. Dat is voor ons dorp heel bijzonder!

Biljarten blijkt een favoriete vrijetijdsbesteding; veel jongens en mannen hebben bij der breuër een potje gebiljart en een biertje gedronken! ⁽¹⁶⁾

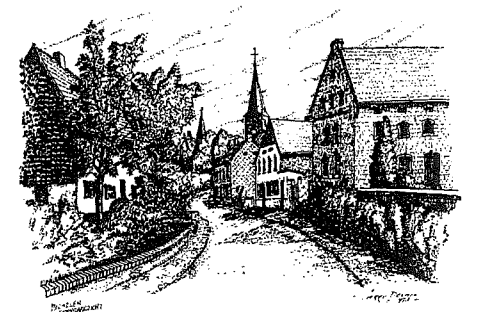
Bekend is dat Ramakers actief is in het Mechelse verenigingsleven. In het jubileumboek van schutterij Sint Sebastianus staat hij (als bestuurslid?) op een foto gemaakt in 1933.

Ramakers is ook vrachtrijder; hij brengt het bier met de bierwagen naar cafés in Vijlen, Epen, Nyswiller enz. De bierwagen is een kar met leren riemen waar de vaten in hangen. Als er bier bij cafés afgeleverd wordt, hoort daar een geleidebiljet bij. Dat is een bewijs dat er voor de hoeveelheid bier belasting is betaald.

Het belastingkantoor is in Gulpen; in het huis waar nu tandarts Kusen praktijk heeft Burgemeester Teheuxweg 1.

Het is de taak van Clara van Loo om de geleidebiljetten op te halen bij het belastingkantoor.

De brouwerij sluit in 1938. Nauwelijks een jaar later overlijdt Jan Ramakers in het ziekenhuis van Heerlen op 18 februari 1939.

De distilleerderij

Als we spreken van gedistilleerd wordt meestal de verzamelnaam van alle sterke alcoholhoudende dranken bedoeld. Een kleine opsomming van begrippen:

Gedistilleerd

Drank met een minimum alcohol-volume-gehalte van 15 % (uitgezonderd advocaat).

Alcohol

Ontstaan door vergisting van enkelvoudige suikers. Na distillatie een product van ca. 96% alcohol.

Stokerij

Benaming voor distilleerderij, waar men jenever "stookt".

Klare

Populaire naam voor jenever. Het woord klare wordt zowel voor jonge als voor oude jenever gebruikt.

Jenever

Vervaardigd van moutwijn c.q. moutwijnstillaat en uit graan of uit melasse gestookte alcohol; met toevoeging van jeneverbessen, al dan niet met suiker gezoet; alcoholgehalte tenminste 35% bij 20°.

Oude genever

Heeft te maken met de receptuur. Oude genever moet minimaal uit 15% moutwijn bestaan.

Jonge jenever

Na de Tweede Wereldoorlog was men door een combinatie van lage prijs (melassealcohol) en minder overheersende smaak gewend geraakt aan wat men noemde de "nieuwe" of "jonge" jenever.

Brandewijn

Oorspronkelijke naam voor gedistilleerde wijn die later als "cognac" wereldberoemd zou worden. De echte brandewijn is een product op basis van pure graanalcohol.

Bitter

Verzamelnaam voor elixirs of extracten van kruiden die worden verkregen door distillatie of door kruiden te laten trekken in de brandewijn. Vroeger was het niet ongebruikelijk om naar eigen smaak bij de jenever enkele druppels bitter te doen.

De distilleerderij van de firma Lintzen.

De alcohol wordt gestookt in de ruimte waar ook de melkmachine staat. Het gebeurt in een grote koperen ketel met "een helm op" die ingemetseld is en waaronder in twee grote lades het vuur wordt gestookt. Er wordt gestookt met briketten, omdat die het vuur langer vasthouden (hout is te gauw weg). De alcohol druppelt rechtstreeks in een put in de grond. Het gedistilleerd dat zo wordt gewonnen heeft een promillage van zeker 30%. (Hoe het proces dan verder ging, is nu helaas niet meer te achterhalen.) Er mag maar een bepaalde tijd "gestookt" worden. Daar zijn wettelijke voorschriften voor.

Maar ... Sjang Lintzen is een zakenman: elke minuut dat langer gestookt kan worden, wordt dus meer alcohol verkregen en levert winst op!!! Hij heeft een eenvoudige, maar doeltreffende list bedacht: tijdens het distilleren staan altijd 2 personeelsleden op de uitkijk. Als de gendarmes aankomen om te controleren, blaast het personeel op een fluitje. Sjang ontvangt de gendarmes eerst in zijn woonhuis en trakteert ze op "e drupke"! Ondertussen heeft Jan Ramakers tijd genoeg om de vuren onmiddellijk met natte juten zakken te doven. Als de gendarmes dan eindelijk kunnen controleren, zijn de vuren uit. Dus ... het branden is netjes binnen de daarvoor toegestane tijd gestopt!

Ook de alcohol zelf wordt aan controle onderworpen. Gendarme Mullenberg controleert met een koperen maatbekertje de kwaliteit. Aan de hand van deze gegevens moet belasting worden betaald.

Trees Baltus

De receptuur van de brandewijn en de jenever komt van Trees Baltus. "Jong, dat woar doa good i; dat kos d'r get va!" Hóe Trees aan die wetenschap komt, is niet bekend.

Trees is geboren in Hombourg gemeente Aubel. Ze is de dochter van een zus van Sjang Lintzen. Zijn zus Cornelia is namelijk getrouwd met Guillaume Baltus die van Hombourg is. Als jong meisje komt Trees bij haar oom en tantes in Mechelen wonen.

Trees Baltus heeft in ons dorp veel goed werk gedaan. Ze heeft o.a. samen met Anna Hautvast het Groene Kruis opgericht.

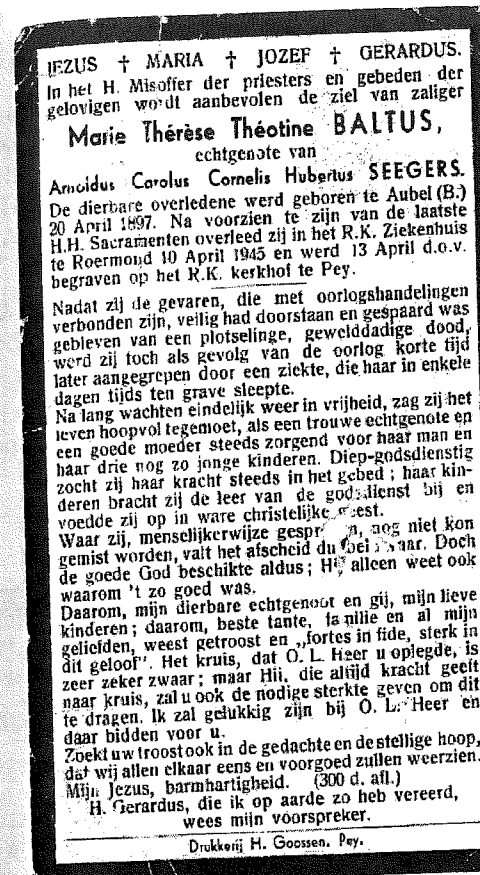
"Ze heeft de deuren plat gelopen om geld bij elkaar te krijgen!"

Het bestuur schijnt uitgebreid met medewerkers die al dan niet directe bestuursleden waren.

Die hielpen mee bij het propageren der vereniging en het innen van contributie

Zo ontmoeten wij in deze functie o.a. mej. Francisca Frijs en ene zekere Mej. Therese Baltus die destijds werkzaam was bij Linzen (De Oude Brouwerij).

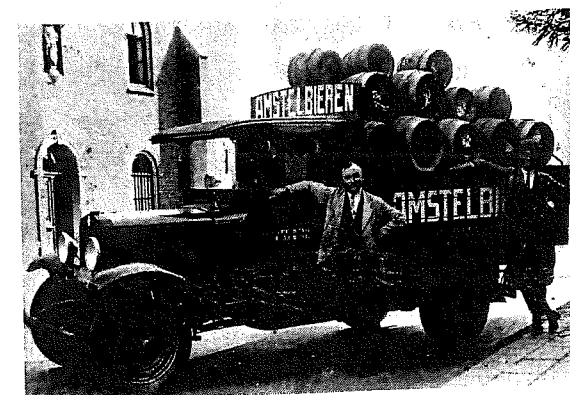
Uit: Boekje Groene Kruis, kroniek 1930-1995

De slijterij en de winkel

De slijterij is apart van de winkel, aan de rechterkant, in het gebouw met het platte dak. Waarschijnlijk is dat wettelijk voorschrift; als je in de slijterij wilt zijn, moet je niet door de winkel hoeven te lopen. In de slijterij wordt het eigen donker bier verkocht. De slijterij heeft ook een bord aan de deur waarop vergunning staat. Volgens Clara was het Verlof A. De mensen kopen het bier met de liter; ze brengen zelf een kan mee die met bier gevuld wordt. In het café kost een glas bier 10 cent.

Lintzen heeft een privé telefoon. Dat is een grote kast van zeker 1 meter hoog. Clara moet daarmee de centrale bellen. Als er verbinding is, kunnen de bestellingen aan de leveranciers worden doorgegeven. Wit bier, o.a. Dortmund en Amstel wordt in Heerlen besteld.

Was het aantal Limburgse brouwerijen tussen 1900 en 1913 al gedaald van 193 tot 177, de nasleep van de eerste wereldoorlog zette echt fors het mes er in. In 1920 waren er nog maar 94 brouwerijen en een jaar later 79.

Bron: Brouwerijen in Venlo 1843-1944 door

In de slijterij verkoopt men zelfgemaakte

- Jonge Klare en Oude Klare;
- Bonekamp; die maakt Trees door aan de brandewijn bepaalde kruiden toe te voegen.
- Els; van de elzenstruiken worden zelf de bloemen geplukt. Die worden door Trees in de brandewijn gedaan. Door verwarming neemt de brandewijn dan de smaak over. Ook komt er nog een beetje saffraan bij. Daar wordt zuinig mee omgegaan, want dat is héél duur!
- Cognac; aan de brandewijn wordt essence toegevoegd. Deze essence wordt in flessen gekocht bij de firma Mallmann. Deze firma is gevestigd bij het station van Melick-Herkenbosch en maakt parfumesences. Later is deze firma overgenomen door de firma Raap.⁽¹⁷⁾

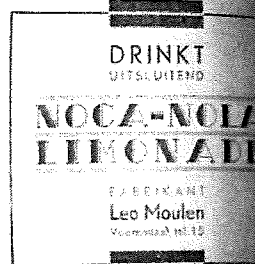
Limonade maakt men niet zelf. Bij drankenhandel Pittie uit Gulpen worden flessen Noca-Nola besteld. Van drankenhandel Pittie zijn tot nog toe geen verdere gegevens bekend.

Noca-Nola

Leo Moulen (1882-1966) had in Kunrade-Voerendaal een limonadefabriek. Hij had een eigen receptuur ontwikkeld voor "de parel van alle alcoholvrije tafeldranken" en "verfrisschend voor jong en oud". De limonade werd Noca-Nola genoemd. En wat belangrijk was: de naam voor deze drank Noca-Nola werd wettig gedeponeerd.

Toen Coca-Cola in de jaren twintig de Nederlandse markt wilde veroveren, vonden ze Leo Moulen op hun weg. De naam Coca-Cola leek volgens Moulen veel te veel op Noca-Nola. De vasthoudende limonademaker kreeg zijn zin: hij hield het alleenrecht voor Zuid-Nederland. In 1937 kon Coca Cola hem uitkopen voor, naar men zegt, 10.000 gulden.

Uit o.a.: FEM, Jean Dohmen@Reedbusiness.nl
(met dank aan Tiny Jurgens-Erven.)

En er worden ook flessen Selzerwater verkocht. Volgens Clara is dat heel lekker in de zomer! Dat waren flessen met een "huuf" in de halsopening. Als je deze knikker naar beneden duwde, kon je schenken. Stopte je, dan kwam de knikker weer boven en sloot de fles weer af.

Met Seltzerwater wordt een soort Sodawater bedoeld. Deze gazeuse of spuitwater is gewoon leidingwater, waarin koolzuurgas onder druk is opgelost. Het opgeloste koolzuurgas wordt zichtbaar als belletjes tegen de wand van het glas. De smaak van spuitwater wordt over het algemeen plezierig gevonden, zeker in het verleden toen frisdranken nog geen gemeengoed waren. De belletjes koolzuurgas voelen prettig aan in de mond en het opgeloste koolzuurgas maakt het water lichtzuur van smaak.

De familie Lintzen zelf drinkt rode wijn. Die wordt in Frankrijk besteld; per bestelling komen 500 flessen uit Libourne, uit het departement Gironde. Het personeel drinkt bier. De zus van Sjang, Hubertina Gertrud Philomena, ook wel Mina genoemd, werkt in de winkel.

Mina is slecht ter been – haar stok staat naast de deur – en bij alles wat ze doet snel buiten adem.

Maar ... je kunt op alle uren van de dag in haar winkel terecht; desnoods slaat ze – gekleed in nachtpon – een omslagdoek om en komt haar klanten helpen!

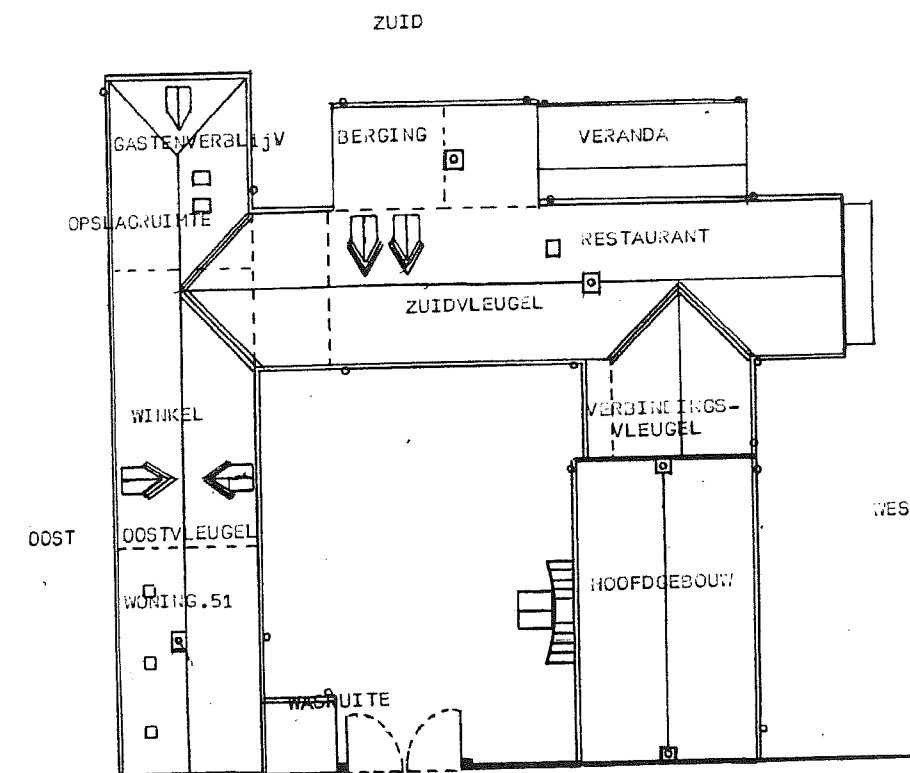
Brand in de pruikendoos!

Omdat Mina niet veel haar heeft, draagt zij overdag een pruik. 's Nachts bewaart ze die in een pruikendoos. Op haar kamer gebruikt zij 's avonds een kaars om bij te lichten. Hierdoor ontstaat er op een avond brand in de pruikendoos! Op haar hulpgeroep "Brand! Brand!" komt Sjang met de po en dooft met de inhoud ervan het beginnend brandje. De pruik heeft daarna erg onaangenaam geroken!⁽¹⁸⁾

Wat is er te koop in de winkel

Waar nu het woonhuis van Van Houtem is, was vroeger de winkel.

Er is van alles te koop: meel, suiker, zout, zeep enz. Ook verkoopt men sokken, kousen, bolhoeden, paraplu's enz. Rond 1925 kost een kilo suiker bijvoorbeeld een kwartje en een fles schnaps één gulden.

Boven: plattegrond anno 2009

De broer van Sjang uit Schinnen, maakt stroop. Als de appels rijp zijn, komt die broer naar Mechelen om bij Lintzen stroop te maken. Die stroop wordt dan ook in de winkel verkocht.

Toen in 1939 de winkel werd opgeheven en er totale uitverkoop was, flaneerde menigeen uit Mechelen met een bolhoed op en met paraplu door de Dorpsstraat!

De boerderij

De familie Lintzen heeft een gemengd agrarisch bedrijf. Dat wil zeggen ze hebben vee en land. Ze boeren goed want ... de weduwe van Johan Hubert Lintzen is in 1893 houdster van een "springstier". De stier is goedgekeurd "om te springen". Het is een rood wit beest met een "witte plek voor den kop, witte plekken bij de neusgaten, roode plek op knie linker voorpoot".

In 1895 heeft zoon Jean een goedgekeurde stier "met als bijzondere kenteekenen: groote kol, witte plek rechts schoft, veel rood op rechtervoorpoot".⁽⁹⁾

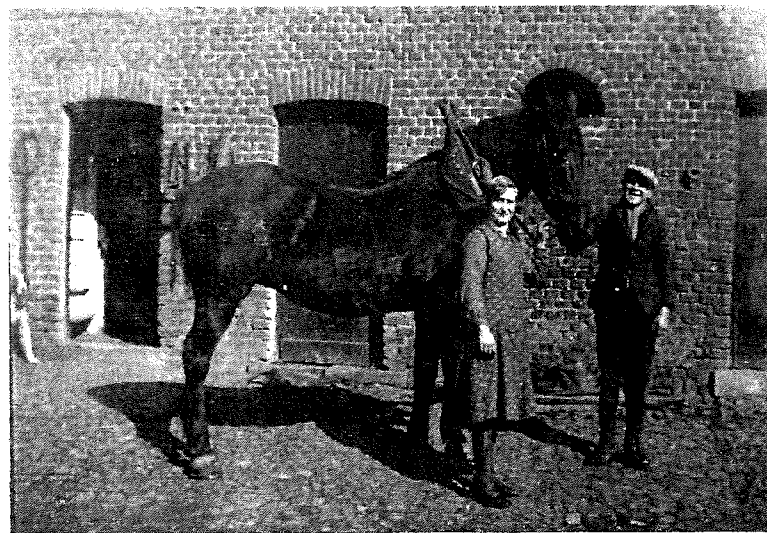
Op de boerderij werkt Joep Kruyels als vaste knecht. Joep is geboren op 15 augustus 1913 in Vijlen waar zijn ouders een boerderij hebben op Hilleshagen. Hij komt uit een gezin met 7 kinderen en gaat al op jonge leeftijd bij Lintzen werken.⁽²¹⁾

De familie Lintzen heeft in Mechelen verschillende landerijen. O. a. een wei op Hilleshagen (ter hoogte van Hilleshagerh fke) en velden met gewassen in de Renersdaal (ter hoogte van Boerderij Smeets en nabij G ron). Daar is een veld met bieten.

Wie heeft de dikste bieten?

Als Maria Vencken-Lintzen op weg is naar of van een bijeenkomst van De Derde Orde in Wittem, kijkt ze altijd kritisch hoe de bieten van andere boeren erbij staan. Zo kan het gebeuren dat Joep en Lambert Lindelauf op zekere dag opdracht krijgen om rond alle bieten op het veld met de hand (!) een rondje kustmest te strooien. Lintzen heeft de dikste bieten!!

Daarnaast hebben ze een groot stuk grond om de boerderij tot aan de Bouquegats toe.⁽¹⁴⁾ De familie heeft in 1930 een stuk of 8-9 koeien, 2 paarden: 1 voor de landauer en 1 voor de boerderij; verder nog kippen en varkens. De grote poort is de ingang naar de boerderij waar de varkensstal en de koeienstal zijn.

Bij de foto:
Joep Kruyels en Clara van
Loo met paard Lies.

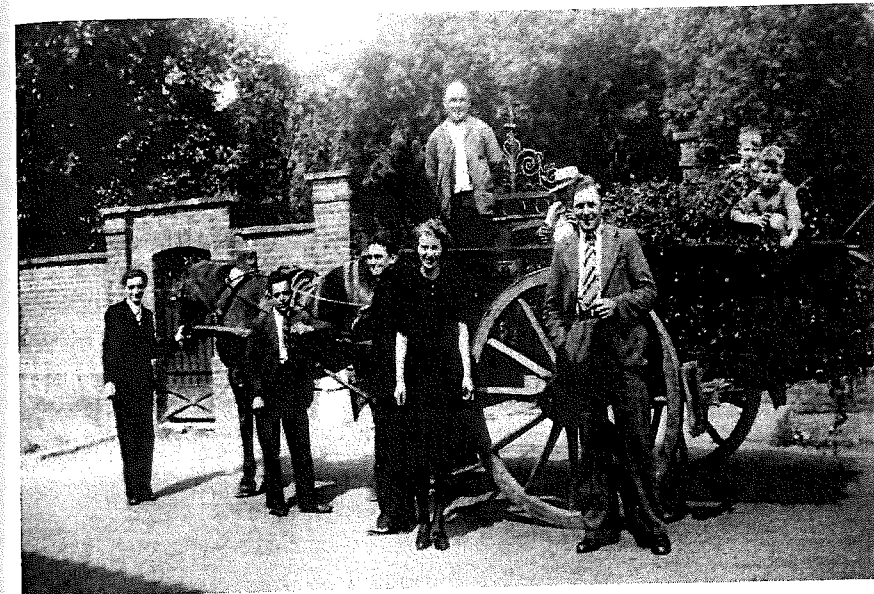
De foto is gemaakt op de binnenplaats links. In de open deur is te zien dat een trap naar boven gaat. 's Winters is hier de schreiners-werkplaats van neef Paul Lintzen uit Schinnen. Paul Lintzen woont daar dan enige weken; hij komt de biertonnen repareren.

In de zomer krijgt Joep hulp van Lambert en Nic Pleyers en andere jongens uit het dorp. Ze moeten bv. bieten uitdunnen en aardappelen rooien. De jongens zijn dan ook in de kost; het personeel eet beneden in de keuken.

Lambert moet vaker een vat donker bier, met de kruiwagen, brengen naar de Roode Leeuw in Wittem. Hij krijgt daar een flesje limonade en een dubbeltje voor; en een sigaar "vur der pap"!

Er wordt altijd veel plezier gemaakt. Volgens Clara is Nic de gangmaker en moet Joep – die al wat ouder is – het vaker ontgelden!
Als Lintzen ziet of hoort dat de knechten er weer eens een potje van maken, dan kan hij geweldig schelden. Er moet gewerkt worden!

Sjang Lintzen (en mogelijk ook in gebruik bij andere boeren) heeft een handig systeem om bij de oogst te voorkomen dat de schoven van de volgeladen kar vallen. Boven op de schoven wordt in de lengterichting van de kar een "boom" gelegd. Deze wordt op verschillende plaatsen met kettingen of touwen aan de kar vast gemaakt. Als de oogstkar op de boerderij is gearriveerd roept Sjang steevast: "Boom aaf, kaar op! Woe blieve die vrouwluij mit 't beer!!"⁽¹⁴⁾

Op de foto van
links naar rechts:

Piet Meessen
Frans ? Ploemen
Piet ? Lindelauf
Juliette Vincken
Joep Kruyels
Man met hoed =
Sjang Lintzen ?
Harrie ? Meertens
Kinderen ?

Wie het weet
mag het
zeggen!!

't Piepke

Links naast de winkel is een blauwstenen poortje. Daar komt "het piepke" uit. Uit het piepke loopt water via een bassin in de beek. Het water wordt door de omwonenden gebruikt als drinkwater. Het verhaal gaat dat Lintzen in een kwaai bui dat water afsloot. Hierover is Clara niets bekend. Wel weet ze te vertellen dat kwajongens wel eens streken uit halen met het piepke. Het gebeurt o.a. in een strenge winter dat jongens een hele tijd een hand voor het piepke houden. Het water spuit alle kanten uit; dus ook op de weg. Die verandert in een grote ijsmassa. Agent Kuypers maakt proces-verbaal op tegen Lintzen omdat deze de eigenaar van 't piepke is. Lintzen vindt dat onterecht en heeft daarna het poortje met piepke laten weghalen.

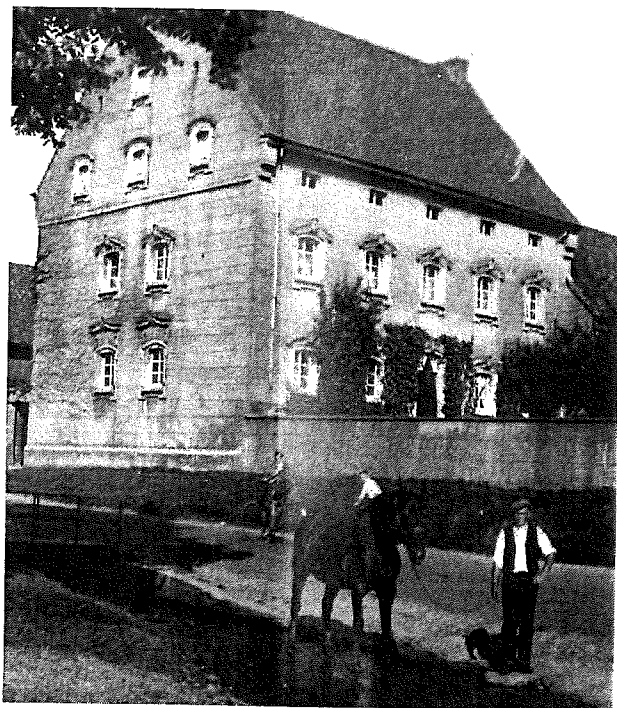
MECHELEN - WITTEM Bierbrouwerij

DE SLUITING VAN DE BROUWERIJ EN WAT ER DAARNA GEBEURDE

Sjang Lintzen wordt ziek.

Het gaat niet goed met de gezondheid van Sjang. Begin jaren dertig besluit hij om de te stoppen met de brouwerij en alleen nog maar bier te betrekken van andere brouwerijen. Joep Kruyels blijft wel nog iedere week bier bezorgen in de cafés die klant zijn bij Lintzen. (1) Al het koper- en loodwerk is door een opkoper uit Maastricht, een zekere Dotremont (?), voor een prijke opgehaald. "Die heeft zich kapot gelachen!" (2)

Later gaat Sjang ook zijn vee verkopen.

Hij vindt het verschrikkelijk dat ook het paard moet worden verkocht. Hij wil niet dat het naar een andere boer gaat; het paard heeft lang genoeg gewerkt! Een neef die veehandelaar is, wil het paard wel verkopen. Maar Sjang vertrouwt het niet; als het paard opgehaald wordt moet Clara mee om de staart mee terug brengen als bewijs dat het dier inderdaad geslacht is.

Joep Kruyels gaat ook weg en krijgt werk in de bouw bij de Vasco Mij. Hij overlijdt op 20 maart 1983. (21)

Bij de foto:
Joep Kruyels met paard Lies.

Sjang overlijdt aan suikerziekte in het ziekenhuis van Heerlen op 25 januari 1939.

Zus Mina overlijdt in Mechelen op 21 februari 1940.

Zus Maria Vencken-Lintzen gaat wonen in het klooster aan de Hilleshagerweg; de zusters verhuren n.l. kamers aan welgestelde dames. Zij overlijdt op 20 juli 1952.

Na het overlijden van Sjang en Mina staat in

JEZUS! MARIA! JOZEF! JOANNES!

In het H. Misoffer der Priesters en in de vrome gebeden der geloovigen wordt aanbevolen de ziel van zaliger

JAN HUBERT LINTZEN

De dierbare afgestorvene werd geboren te Mechelen 18 Mei 1864 en overleed godvruchtig in het Ziekenhuis St. Jozef te Heerlen, gesterikt door de genademiddelen van onze Moeder de H. Kerk. op 25 Januari 1939.

O Heer, in Wien ont de hoop der zalige verrijzenis tegenstraalt, opdat wij in de droefheid van den dood door de belofte van de toekomstige onsterfelijkheid getroost worden, en Wien het eigen is altijd meedoopen te zijn en te sparen, wees Uwen dienaar Johannes genadig volgens Uw woord. Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartig behandeld worden.

Milddadig en goedhartig was de dierbare overledene voor den behoeftige, edelmoedig en vrijgevig bevorderde hij den luister van Gods Huis.

Vroom en echt christelijk was zijn levenswandel; de oprechtheid en eenvoud van zijn woord trok allen aan, die met hem omgingen en onoprechtheid werd in hem niet bevonden. Zijn aandenken zal in zegening blijven.

Dierbare zusters, bloedverwanten, familie en vrienden, uw liefde en trouwe genegenheid was mijn vroegde, blijft mij trouw en helpt mij door uw gebeden.

Mijn Jezus barmhartigheid.
Moeder der goddelijke genade, bid voor mij.

Fa. M. Alberts, Ag. W. Botterweck, Mechelen

Jesus + Maria + Jozef + Joannes

In het H. Misoffer der priesters en in de vrome gebeden van alle geloovigen wordt aanbevolen de ziel van zaliger

Hubertina Gertrudis Philomena Lintzen.

Te Mechelen geboren 3 Februari 1862 overleed zij aldaar godvruchtig in den Heer 21 Februari 1940, gesterikt door de H. Sacramenten der stervenden.

Gelukkig zij, die onbetspelijk op den weg zijn die wandelen in de wet des Heeren. Ps. 118.1. Met oprechte vroomheid en kinderlijke liefde diende zij God al de dagen van haar leven.

Met groot verlangen zag zij uit naar den eersten Vrijdag van de maand, wanneer zij Jezus mocht ontvangen in haar onschuldige ziel. Als we watrookwolk stegen haar gebeden op naar 't hemels heilige licht, wanneer zij had met gevouwen handen. Biddend in voorspoed en verdriet heeft zij veel en vurig gebeden voor haar dierbaren broeder, die een jaar geleden was heengegaan uit dit leven, want zij wist het: "Bij den Heer is barmhartigheid en in ruime mate is bij Hem ontferming." Nu rust zij met haar beminden broeder in de groote rust, in den zaligen vrede.

"Gelukkig hij, die acht slaat op den armen en behoeftige, op den dag der beproeving zal de Heer hem redden." Ps. 40.1.

Milddadig bevorderde zij den luister van Gods huis en vrijgevig gaf zij waar nood en gebrek was. Met winst heeft zij den Heer weergegeven heiligen Hij haar verleende.

Zij zocht de wereld niet, maar God alleen. God heeft zij gevonden.

Dierbare zuster en familieleden! Ik dank u voor uwe liefde en trouwe genegenheid. Bidt gij nu voor mij, bidt allen voor mij.

Liedertijk Hart van Jezus, op U vertrouwd ik!
Zoet Hart van Maria, wees mijn heil.

Firma M. Alberts, Gulpen - Agent: W. Botterweck

1940 het huis te koop ...

In het Limbursch Dagblad verschijnt de volgende advertentie:

Belangrijke verkoop

te MECHELEN-WITTEM.

Notaris M.H.H.J. Gorissen, standplaats Wittem, zal ten verzoeken der erfgenamen van wijlen Mej. Ph. Lintzen en den Heer J. Lintzen, overleden te Mechelen-Wittem, publiek verkoopen:

A. op DINSdag 16 APRIL 1940 middag 12 uur ten huize der familie Lintzen te Mechelen Dorpstraat 59 Wittem, tegen contante betaling:

7 KOEIEN

Waarbij dragende en gekalfde, 1 mauskoe, 3 runderen waarbij 2 dragende, 1 van 2 jaar. 19 kippen.
2. **BROUWERIJ-INVENTARIS:** koperen bierketel, koperen bierpompen, roerkuip (21 HL.), pekmachine, waterreservoir, koelapparaat, gistkuipen, diverse vaten, biervaten in diverse maten, zuig- en perspomp, 2 elektrische motoren, transmissie met drijfriemen, bierwagen, houten en ijzeren stellingen, moutmolen, moutrilleur, lagervaten, koperen emmer.
3. **LANDBOUW- en SCHUURGEREEDSCHAPPEN:** slagkarren, oogstwagen, Victoriarijtuig, zichtmachine (Dearing), hooiwender (Dearing), expator, wentelploeg, Brabantsche ploeg, dorschmachine met elektrische motor, hakselmachine, schoffelmachine, houten en ijzeren eg, sleep, hoogploeg, ploeghamen, karotenmolen, wan, wanmolen, vruchtenwagentje, bascule, kartouwen.
4. **PAARDENTUIG:** zadels, hamen, kopstukken, achterhamen en teugels.
5. **WINKELINVENTARIS:** twee groote toonbanken, twee glazenkasten, diverse rekken, kachel, weegschaal en gewichten.

Voorts centrifuge (Mélotte), botervat met motor en transmissie, waschmachine, manden, stoelen, tafels, baktrog, korven, emmers, waschkuipen, baren, melktuit, kast, tuintafel met stoelen, tuinbank, losse pomp, groote kuip, planken, ladders, slijpsteen, hooiriek, kortzaag, rieken, schoppen, gaffels, cirkelzaag, diverse rollen kippendraad, een groote partij Oud IJZER, brandhout, schansen, mest, karoten, poederkalk.

VOOR HET VEE IS CREDIT. TEGEN VERPLICHTE BORGSTELLING.

B. op DONDERDAG 18 APRIL 1940 namiddag 1 uur in café van Mej. De Wedwe. Vincken-Pappers te Mechelen-Wittem: Gemeente Wittem Sectie C:

WINKELHUIS

Te Mechelen Dorpstraat 58 met daarachter gelegen groote bergruimte tot en met groote poort op erf uitkomende en gedeelte van moestuin naast winkelhuis, no. 6549 en gedeelten van nos. 4914, 5366, 5867, 655, groot ± 4.38 Aren (= ± 20 Kleine Roede).

2. **BOUWTERREIN** gelegen tusschen perc. 1 en beek. Met ± 7 Meter langs de Dorpstraat, gedeelten van nos. 4914 en 5867, groot ongeveer 3.66 Aren (= ± 16.8 Kl. R.)

3. **MASSA** van 1 en 2, groot + 8.04 Aren.

4. **WOONHUIS** te Mechelen Dorpstraat 59, met opvaart, slijterijgebouwtje, brouwerijgebouwen, stallen, bergplaatsen en daarachter gelegen goed beplante boomgaard in volle opbrengst en gedeelte van tuin naast woonhuis, kad. nos. 4302, 4305, 4313, 5430, 7675 en gedeelten van nos. 4308, 5366, 5867, 5868 en 6550, groot ± 1.53.66 HA.

5. **BOUWTERREIN** gelegen tusschen perc. 4 en den eigendom van J. Haan, met + 15.30 Meter front langs de Dorpstraat (..)

(Veder nog bouwland in de Tevert, naast de Kerk Mechelen, in Renesdal, aan weg Partij-Mechelen, aan weg Mechelen-Wahlwiller, in Hilleshagen, hakhout aan Schweybergerbosch, hakhout aan Kersboomerweg en nog een weiland in Mellischet.)

Op donderdag 18 april 1940 verschijnen voor notaris Gorissen maar liefst 32 familieleden die belang hebben bij de verkoop!

"... de navolgende omroerende goederen gelegen en kadastraal bekend in de gemeente Wittem Sectie C. Perceel 16: generale massa der percelen een, twee, vier, vijf en acht tot en met veertien, zijnde de omroerende goederen kadaster gemeente Wittem sectie C nummers 4302, 4305, 4308, 4313, 5430, 5867, 5868, 6550, 4914, 5366, 6549, 7628, 3965, 3975, 3976, 3977, 3978, 3979, 3980, 4005, 4006, 6227, 6413, 6754, 7787, 3, 7034, 146, 7675. Twee huizen, stallen, schuren, erf, brouwerij, huisboomgaard, weiland en bouwland samen groot 7 hectaren, 19 aren, 50 centiareen."

Ook het personeel is in de gelegenheid om te kopen. Zo zou Clara de winkel (nu woonhuis Van Houtem) voor 200 gulden hebben kunnen kopen. Maar waar haalt een winkelmeisje zoveel geld vandaan? "Niemand leende je toch iets!"

"... de uitslag was dat werd gedaan het hoogste bod op perceel 16 zijnde de generale massa der percelen zoals hiervoor omschreven aan 23.700 gulden door den heer Joseph Hubert Schijns, koopman wonende te Oud Valkenburg." ⁽²³⁾

Omgerekend zou fl. 23.700,- in 2009 een waarde hebben van € 169.952,-

De firma Schyns, die bij monde van Joseph Hubert Schyns het hoogste bod uitbrengt, kent de volgende firmanten:

1. **Schyns, Joseph Hubert**, geboren 7-2-1884 te Mechelen, overleden 9-11-1949 te Valkenburg, gehuwd 28-12-1918 met Marie Hubertine Nyssen.
2. **Schyns, Gaspar Octave**, geboren 9-10-1887 te Mechelen, overleden 1-10-1976 te Mechelen, gehuwd 19-6-1918 met Marie Joséphine Toussaint.
3. **Schyns, Toussaint Joseph Juul**, geboren 25-4-1890 te Mechelen, overleden 31-8-1975 te Hoensbroek, gehuwd 22-4-1920 met Maria Hubertina Ramaekers.
4. **Schyns, Victor Joseph Marie**, geboren 15-5-1893 te Mechelen, overleden 12-9-1951 te Valkenburg, gehuwd 9-6-1920 met Hubertine Léontine Defosse.

Landerijen worden o.a. gekocht door Jan Willem Beucken en Alexander Hubertus Jaspas uit Mechelen en Johannes Smeets van Partij.

Ook *"de vereniging van Vrouwen ter bevordering van het Godsdienstig Leven, de Redemptoristinnen te Partij gemeente Wittem"* kopen bij verzoek van de voorzitter der vereniging de *Eerwaarde Maria Hanrath kloosteroverste te Partij Wittem het perceel bouwland in Renesdal kadastraal bekend als Gemeente Wittem Sectie C nummer 4005, 4006 en 6227 groot negen en veertig aren zestig centiareen. Zulks voor den prijs van veertien honderd drie en dertig gulden vijf en twintig cent."*

De firma Schyns verhuurt het rechter huis, Dorpstraat 59, met stallen en weilanden aan Hub en Maria Ploemen-Schyns.

Het linker huis, Dorpstraat 58, wordt verhuurd aan de familie Van Loo-Schröders.

De familie Ploemen-Schyns ⁽⁸⁾

Maria Schyns is een Mechels meisje; geboren 24-11-1913 als dochter van Hypolithe Schyns en Sibilla Hubertina Hocks.
Maria trouwt op 20-01-1941 met Hub Ploemen, geboren 06-07-1908 in het Klauwes te Wahlwiller; later woont hij met zijn ouders in Nyswiller in de Colmonderstraat, op de boerderij bij het kasteeltje "Genhoes".

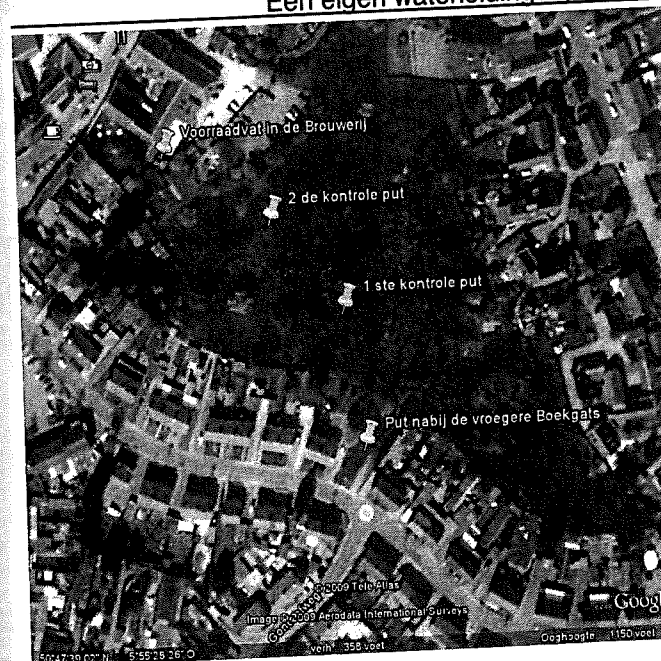
Het echtpaar Ploemen-Schyns kan op verschillende plaatsen gaan boeren, maar Maria wil in Mechelen blijven. Maria's vader Hypolithe is een broer van de firmanten Schyns die de oude brouwerij gekocht hebben.
Zo komt het dat na hun trouwen in 1941 Maria en Hub het pand Dorpstraat 59 kunnen betrekken en er een boerenbedrijf kunnen starten.

De bruidsschat – 2 koeien en 1 paard – komt in de oorlog door granaatvuur om. De granaatregen treft ook de overburen bij Franssen.

De familie Ploemen gebruikt een grote ketel waar vuur onder gestookt moet worden om "schwelmaentjere" te koken voor de varkens. Misschien is dit een vroegere brouwketel geweest.

Voor Anna L'homme –Schwanen, die in dienst is bij Ploemen, was dat vroeger een van de karweitjes in en om de boerderij. Bijzonder om te weten is het feit dat Anna een achter-achter... nichtje is van de 1^e brouwer Reinier Schwanen!

Een eigen waterleidingssysteem!

Bij de Bouquegats, op de open plek tussen twee woningen, is een gemetselde put van ongeveer 2,5 meter diep. Vanaf deze put loopt een buis naar put 1. Deze ligt onder de grond ongeveer 1 meter diep. Put 2 is ongeveer 70 cm diep. Daar ligt in twee helften een betonnen deksel op. Als er problemen met de toevoer van het water zijn, worden deze open gemaakt om te zien of er ook wel toevoer is.

Vanuit put 2 in het weiland achter het huis loopt bronwater naar een groot voorraadvat van ongeveer 2 m³. Dit vat hangt in de brouwerij op een hoogte van ongeveer twee meter. Vanaf dit vat is de aansluiting naar de stallen en naar

de woning.
Omdat er een constante toevoer is, veel te veel om te gebruiken, is aan het vat in de brouwerij een overloop. Het overtollige water loopt via diverse afvoeren richting beek.

Wanneer de woningen in de Bouquegats gebouwd worden (eind jaren 60) hebben de huurders Ploemen veel problemen met de watertoevoer.

Leo van Houtem (inmiddels eigenaar) komt met de gemeente overeen dat de toevoerleiding van de hoofdput naar put 1 omgelegd wordt. Deze zou n.l. onder de woningen komen te liggen en dat wil hij niet. Daarna zijn er veel problemen geweest om het geheel goed te laten functioneren.

In droge zomers valt de put bij de Bouquegats wel eens droog. Dat gebeurt dan zo rond september oktober en kan duren tot februari maart het jaar erna. Dan hebben de bewoners van de Oude Brouwerij de hele winter geen water. Het ergste is dat voor het vee; met emmers moet water worden gehaald! In het begin wordt water gehaald uit de beek. Later (toen dit nog eens gebeurde) is de beek inmiddels zo vervuild dat het water voor het vee gehaald moet worden uit de waterput in de kelder. Drinkwater voor henzelf haalt de familie Ploemen bij Van Loo (buren) en later bij Jo van Houtem (buren). Het is lekker fris water met zomer en winter een constante temperatuur van 6 graden! Ook ideaal om de melkbussen te koelen! Circa 1969 verhuist het gezin Ploemen-Schyns naar het grote huis bij de molen Schyns, nu Hoofdstraat 99.

De familie Van Loo-Schröders ⁽¹⁸⁾

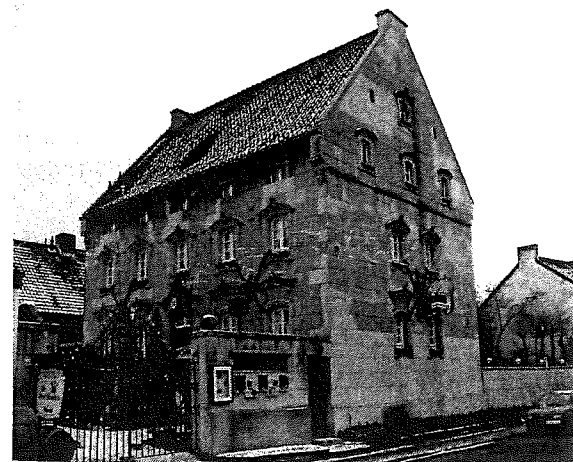
Maria Schröders, geboren te Wittem, trouwt op 15 september 1899 met Michel Joseph Hubertus van Loo, geboren op 8 september 1878 te Gulpen.

Het gezin krijgt 13 kinderen. Vader Van Loo is postbode en in zijn vrije tijd gaat hij slachten om wat bij te verdienen. Ze hebben op verschillende plaatsen in Mechelen gewoond en in 1940 kunnen ze van de firma Schyns het pand Dorpstraat 58 huren. Het gezin Van Loo-Schröders telt dan nog 6 personen: vader, moeder, Miel, Gerard, Mia en José.

Zoon Hubert van Loo en zijn vrouw Tientje Meijs, wonen nog een tijdje bij de ouders in met hun kinderen Miel, Piet, Minie en José. Als huurindicatie noemt zoon Miel van Loo een bedrag van 13 gulden per maand; men moet dan wel zelf het onderhoud doen. In 1941 verhuist het gezin Van Loo-Meijs naar het Raschenis, nu Hoofdstraat 10.

Ook dochter Clara van Loo, getrouwd op 22-09-1940 met Adolf Kockelkoren, heeft bij haar ouders Van Loo-Schröders ingewoond. Nadat de 1^e woningwetwoningen op Hilleshagen klaar zijn, verhuist het gezin na Kerstmis 1949 naar hun nieuwe huis!

Circa 1960 is de weduwe Van Loo-Schröders (haar man is in 1950 overleden) verhuist naar D'r Proemehook, nu Commandeurstraat 2.

De familie Van Houtem ⁽¹⁹⁾

We zijn inmiddels aangeland in het jaar 1957 ...

In het nieuws ...

De Amerikaanse zanger Elvis Presley heeft een hit met het nummer "Jailhouse Rock". In Nederland treedt de Algemene Ouderdoms Wet, de AOW in werking en binnen de bebouwde kom, dus ook in Mechelen, mag voor het eerst niet harder dan 50 km gereden worden.

In Overgeul, op hoeve De Plei, wonen Leo van Houtem sr., geboren 28-10-1908, en Maria Wolfs, geboren 01-05-1907 te Oostmaerland, Eijsden. Ze zijn getrouwd op 24 april 1936.

Het echtpaar heeft 2 zonen: Jo en Léon. Het gezin verdient de kost met de opbrengsten van de boerderij: boter, melk, vruchten en fruit. Leo levert de waren zelf bij de klanten aan huis af! Ze besluiten een tweede groter bedrijf te starten, zodat beide zonen een solide basis hebben voor de toekomst.

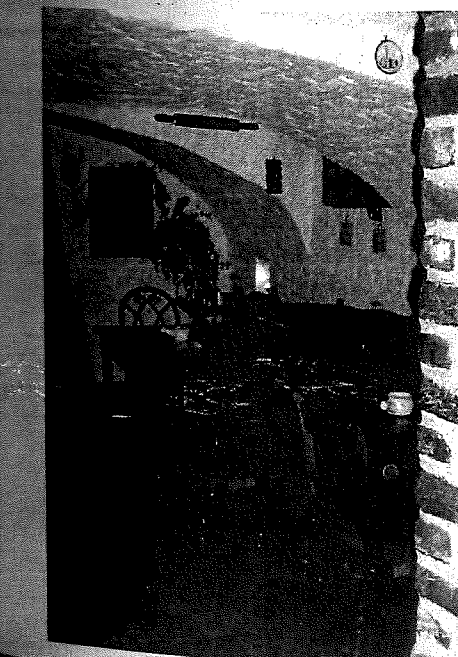
Op 8 maart 1957 koopt het echtpaar Van Houtem-Wolfs het hele complex van de firma Schyns, te weten Dorpstraat 58 en 59, inclusief de achter het pand gelegen landerijen. Het is met name Maria van Houtem-Wolfs die een vooruitziende blik heeft en besluit om in het grote huis een pension te beginnen. Later wordt het pension een volwaardig hotel.

Midden jaren 60 vindt in de gemeente Wittem een grote omnummering van de woonhuizen plaats. Zo komt het dat de Oude Brouwerij sindsdien gelegen is aan de Hoofdstraat 53.⁽¹¹⁾ Op 24 januari 1967 wordt het pand opgenomen in de lijst van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed waarin alle rijksmonumenten van Nederland zijn opgenomen. Onder het adres Hoofdstraat 53, met objectnummer LB0490 vinden we de volgende gegevens:⁽²²⁾

"Rijksnummer 39234
Redengevende omschrijving: Groot HERENHUIS
met getoogde vensters, 1782;
gepleisterd met ornamentwerk, XIXc."

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Om óp de lijst te komen worden verschillende criteria gehanteerd. Zo moet betreffend gebouw tenminste 50 jaar geleden gebouwd zijn. Het pand moet van algemeen belang zijn wegens zijn schoonheid of zijn cultuurhistorische waarde.

Jo van Houtem, geboren 19 februari 1937, trouwt op 13 april 1961 met Annie Deckers, geboren 14 mei 1938 in Margraten.

In het gezin Van Houtem-Deckers worden 4 kinderen geboren: Arsène, Pédro, Noël en Leonda.

Na het overlijden van Leo van Houtem sr. op 1 december 1970 besluit zijn weduwe het wat rustiger aan te doen en het pand in 1972 over te doen aan haar zoon Jo. Zij overlijdt 28 november 1988.

In de afgelopen dertig jaar zijn er door de familie Van Houtem tientallen bouwkundige veranderingen aangebracht: te veel om op te noemen.

In de restauraties zie je de liefde voor het gebouw steeds terug; oude elementen zijn bewaard gebleven zoals de "stouchbeum" van de oude koeienstal en de waterput in de kelder!

Uitwendig is er in 1996 een vleugel bijgebouwd aan de zuidoostkant waarin nog steeds de winkel is gevestigd.

De supermarkt, die voorheen vooral door zijn moeder Annie werd gerund, is nu het domein van Pedro van Houtem. Het is anno 2009 de enige supermarkt in ons dorp met een gratis parkeerplaats voor de deur.

Vader Jo was jarenlang SRV-man totdat hij de Oude Brouwerij verbouwde tot hotel en hotelier werd. In het gebouw is ook een, voor iedereen toegankelijk, restaurant gevestigd. Anno 2009 zijn in het hotel en restaurant Arsène, Noël en Leonda van Houtem werkzaam.

Het is een echt familiebedrijf ofschoon ieder werkzaam is op zijn eigen terrein. De ouders zijn op de achtergrond nog steeds aanwezig omdat ze graag mensen om zich heen hebben en houden van gezelligheid.

Op de foto van links naar rechts:

De kinderen Pedro, Arsène, Leonda en Noël van Houtem, Annie van Houtem-Deckers en Jo van Houtem. (Uit: Limburgs Dagblad juni 2007; foto Peter Schols)

Geraadpleegde personen, documenten en literatuur:

1. Burgerlijke Stand Gemeente Wittem; 2. Mevr. Clara Kockelkoren-van Loo; 3. Kerkregisters Parochie Mechelen; 4. Broeder Lambertus Mohnen; 5. Burgerlijke Stand Gemeente Vaals; 6. Akte notaris Nijst Wittem; 7. De Maasgouw; 8. Fam. Ploemen; 9. Keuring spring-stieren te Mechelen en Valkenburg 1893-1895; 10. Z.E.H. Pastoor F. Crutzen; 11. Dhr. Hub Steijns; 12. Encyclopedie Wikipedia; 13. Mevr. Kuijpers-van Loo; 14. Dhr. Lambert Lindelauf; 15. Procesverbaal benoeming Archief gemeente Wittem; 16. Dhr. Jef Vincken; 17. Heemkunde-vereniging Herkenbosch; 18. Dhr. Miel van Loo; 19. Fam. Van Houtem; 20. Archief Vrije Rijksheerlijkheid Wittem; 21. Mevr. V. Roijen-Kruyels; 22. Monumentenwacht Limburg; 23. Akte notaris Gorissen Wittem.

M. Koonen en K. Cransveld

Kiekjes van vroeger

Meisjes-school Mechelen 1958 6e klas

1 Firty Janssen	6 Mirjam Pappers	11 Margriet Lenoir	16 Margo Chantrain	19 Kitty Kohl
2 Elsie Ploemen	7 Minie Scheepers	12 Mieke van Wersch	17 Sisca Schwanen	20 Kitty Bodelier
3 Elsie van Wersch	8 Rosie Leunussen	13 Miny van Loo	18 Agnes Volders	21 Maria Langohr
4 Gemma van Houtem	9 Cecile Lenoir	14 Zuster Josette		
5 Francien Kool	10 José Geurts	15 Agnes Slenter		

School Mechelen 1958 (2e en 3e klas)

1 Martin Deguelle	7 Ger Lenoir	13 Harrie Poeth	19 Frans Claessens	25 Jan Nix
2 Hub Volders	8 Guus van Houtem	14 Henk Lenoir	20 Jo Maas	26 Hub Wouters
3 Martin Ploemen	9 Hay Maas	15 Jan Maas	21 Jan Ploemen	27 Leo van Houtem
4 Wim van Wersch	10 Wim Hochs	16 Paul Bessems	22 Otto Frijns	28 John Hendriks
5 Alex Jaspar	11 Pierre Aussems	17 Thijs Kohl	23 Jean Brauers	29 Meester Kuyck
6 John Wouters	12 Jan Kockelkoren	18 Matheu Wauthle	24 Engelbert Vluggen	Jan Savelberg ontbreekt